

الرساله

جنوري - ۱۹۷۷

درپیمه گڼه؛ پښتو - مارچ، ۲۰۲۵ز

یوه سیاستمدار د کیمیا لټوونکي ته وویل «د فولادو د سرو زرو کولو تر ټولو اسانه او بریالی لاره دا ده، چې فولادو ته د سرو زرو رنګ ورکړه.»

ملک مایارام له غور او فکر پرته خپل زړه درکولی شي، خو چې پور درکوي، نو ښه په غور او فکر به یې درکوي.

- د اتحاد برکتونه
- صحافت: یو فرصت چې تر دې دمه...
- له مرګ وروسته ژوند

له deenodanish.com څخه ښکته شوی Deen-o-Danish

له deenodanish.com څخه ښکته شوی Deen-o-Danish

الرساله

جنوري - ۱۹۷۷

درپیمه گڼه؛ پښتو - مارچ، ۲۰۲۵ز

سرپرست: مولانا وحید الدین خان رح

ژباړه: رحمت شاه فراز

له deenodanish.com څخه ښکته شوی Deen-o-Danish

خدای د خپلې نړۍ نظام په ډېرو کلکو ستنو درولی دی. یوه ونه هم په جادویي ډول نه را زرغونېږي. هېڅ کله داسې نه کېږي، چې یو ستوری دې خبز ووهي او ناڅاپه دې له یوې څنډې نه بلې څنډې ته ورسېږي.

په دغسې دنیا کې مور د یوه داسې «بزرگ» زوکړې ته په تمه یو، چې د خپلو کراماتو له لارې لویې پېښې رامنځته کړې. د یوه داسې «رهبر» په لټه کې یو، چې یوه لویه کارنامه وکړي او د سترګو په رپ کې د قوم لپاره نوی راتلونکی وپنځوي.

هغه خلک چې په دغسې هیلو پورې یې زړونه غوټه کړي وي، هغوی باید پوه شي، چې په دې دنیا کې د دغسې طلسماتي پېښو هېڅ امکان نشته. که خلک غواړي چې د طلسماتو په اسرې ژوند وکړي، نو بیا به د ځان لپاره د خپلې خوښې مطابق یو بل کاینات پنځوي.

deenodanish.com خخه ښکته شوی Deen-o-Danish

لړليک

د اتحاد برکتونه 1

د هغو په حق کې د خدای خبره رښتيا شوه 2

ظاهري حالات چې هر څومره هم سخت شي، د نوي ژوند امکان تل موجود وي ... 4

صحافت: يو فرصت چې تر دې دمه مو ورنه ګټه نه ده اخيستې 5

د سکاټ لينډ په جهيل کې د ارتقا د تيورۍ لپاره د بيولوژيکو نښو لټون 7

نړۍ دعوتګر ته سترګې په لاره ده..... 8

د منځنۍ افريقا ولسمشر اسلام قبول کړ 9

آيا موږ دې آزموينې ته تياری نيولی دی؟..... 9

په مدينه کې د درې مذاهبو کانفرنس 9

مبارک کار 15

د کتاب نړۍ 15

د کاينات ستره او هيبښوونکې کارخونه د دې ګواهي ورکوي، 17

له مرګ وروسته ژوند 21

له اسلام نه دمخه د عربو د تاريخ باوري سرچينه قرآن کريم 25

ټوکه 26

د پند خبرې 27

له deenodanish.com څخه ښکته شوی Deen-o-Danish

سر مقاله

د الله تعالی ځانګړې لوربینه ده، چې «الرساله» په لنډه موده کې خورا هیښوونکې بریا ترلاسه کړه. نه یوازې د هېواد په بېلا بېلو کړیو کې بلکې له هېواد نه بهر یې هم تود هرکلی شوی دی، ګواکې خلک د حال په ژبه ګویا دي، چې:

لله الحمد هر آن چیزی که خاطر می خواست آخر آمد ز پس پرده تقدیر پدید.

«په الرساله سیاسي تنده نه ماتېږي.» د دې ګیلې په هکله به ووایو، چې د الرساله خو مقصد همدا دی، چې سیاسي ذوق ورسره ختم شي. نو بیا الرساله پخپله څرنګه د سیاسي مېوې ونه کېدلی شي. په اوسنۍ زمانه کې چې زمور ملي رسنۍ کومه نتیجه نه ورکوي، یوازینۍ لویه وجه یې همدا سیاسي ذوق دی. د دین او رغونې د کار لپاره بل هېڅ شی هم له سیاست نه ډېر وژونکی نه دی او مور له دې زهر قاتل نه په بشپړ ډول لرې والی غواړو. دا کومه لنډمهاله تګلاره نه ده، بلکې یوه سنجول شوې لاره ده، چې له کلونو راهیسې مو سفر پرې کړی دی. (ظفر الاسلام خان)

له deenodanish.com څخه ښکته شوی Deen-o-Danish

د اتحاد برکتونه

په يوه حديث کې راځي: قال اللهﷺ، قال الله عزوجل: **اذا ثالث الشريكين مالم يخن احدهما صاحبه.**

الله تعالى فرمايي: د دوو شريکانو دريم زه يم، تر هغو چې يو ملګرى له بل سره خيانت ونه کړي.

معنا يې دا ده، چې يوه ډله تر هغو پورې د الهي نصرت مستحقه وي، چې غړي يې د يو بل خيرغوښتونکي وي. خو کله يې چې د يو بل لپاره بدي زړونو ته لاره وکړي، چې کله يې په منځ کې د خيانت بادونه ولګېږي، نو بيا الهي نصرت هم ترې اخيستل کېږي.

له دې نه دا هم معلومه شوه، چې له خداى سره د تعلق معيار له انسانانو سره تعلق دى. که د چا له خداى سره تعلق سم وي، نو خامخا به يې له انسانانو سره هم تعلق سم وي. خو د چا چې له انسانانو سره تعلق سم نه وي، نو پوه دې شي، چې له خداى سره يې هم تعلق سم نه دى، که په ښکاره هر څومره هم د خداى په اړه غږېږي.

له deenodanish.com څخه ښکته شوی Deen-o-Danish

د هغو په حق کې د خدای خبره رښتیا شوه

د حضرت موسیعليه السلام (۱۴۰۰- ۱۵۲۰ ق م) تر راتلو دمخه ۳۵۰۰ کاله پخوا دا پېښه وشوه، چې د فلسطین او شام ځینې عرب، چې «عمالیق» یې بلل، مصر ته ننوتل او هلته یې د ځایي واکمنو له خپلمنځي اختلافاتو ګټه پورته کړه او د مصر په سلطنت واکمن شول. حضرت یوسفعليه السلام (۱۷۹۶- ۱۹۰۶ ق م) چې د زلیتوب په زمانه کې له فلسطین نه مصر ته ورسېده، نو دغه مهال په مصر باندې د ده د قوم واکمني وه. د یوې ښځې له امله تر ځینو ابتدایي ستونزو وروسته په مصر کې د یوسفعليه السلام ډېر زیات مقبولیت په برخه شو. یوسف د ډېر پرتمین شخصیت خاوند و او د دې په خوا کې په ډېر بې ساري حکومتي استعداد هم سمبال و او له مصري واکمنو سره د نسلي نږدېکت له امله یې د وړتیاوو د اعتراف په برخه کې هېڅ خنډ مخې ته ونه درېده. د یوسفعليه السلام په زمانه کې عربي پاچا اپوفیس سره له دې چې د ده دین ته غاړه کېښوده، خو بیا یې هم د ټولو حکومتي چارو واګې د ده په لاس کې ورکړې. له دې وروسته حضرت یوسف خپل پلار حضرت یعقوب (اسرائیل) او نوره کورنۍ هم مصر ته وغوښتل. دا خلک شاوخوا څلور سوه کاله د مصر په حکومت واکمن وو. د مصر قانوني واکمن خوبیا هم مشرک عمالیق وو، خو عملاً واک د بني اسرائیلو په لاس کې و.

بني اسرائیل چې مصر ته راغلل، نو دلته په ډېرو ابادو او زرخېزو ځمکو کې ځای په ځای شول او د حکومت لوړ منصبونه د همدوی لپاره خاص وو. خو دا د اکثریت په سر د اقلیت واکمني وه. د بائبل له مخې د یعقوب (اسرائیل) کورنۍ چې مصر ته رامهاجره شوه، نو د یوسف په شمول یې شمېر ۶۸ تنه وو. د توالد او تناسل او د تبلیغ له لارې د لرغوني دور د «مسلمانانو» شمېر ورو په ور زیات شو. تر دې چې پنځه سوه کاله وروسته چې حضرت موسی سرشمېرنه وکړه، نو یوازې د نرانو شمېر یې شپږ سوه زرو ته رسېدلی وو. سره له دې چې د هغې زمانې د مصري نفوسو دقیقه احصائیه زمونږ په لاس کې نشته، خو د یوه اټکل له مخې ویلی شو، چې په هغه زمانه کې به د مصر په نفوسو کې د بني اسرائیلو شمېر شاوخوا ۱۰ سلنه و.

حضرت یوسف ۱۱۰ کاله ژوند وکړ. له یوسف نه څلور سوه کاله وروسته په مصر کې د عربي واکمنو په ضد پاڅونونه وشول او له اوږدو جګړو او خونریزیو وروسته بالاخره قبطیان واک ته ورسېدل. دوی د مصر بهرني واکمن له واک نه وېرځول او په مصر باندې د قبطي کورنۍ واکمني پیل شوه، چې واکمنو یې د ځان لپاره «فرعون» لقب غوره کړ.

د قبطي حکومت له جوړېدو وروسته دوه نیم سوه زره عربان له مصر څخه وشړل شوو، خو بني اسرائیل بیا هم هماله وساتل شوو، تر څو نوي واکمن په بېګار کارونو کې تړې کار واخلي. د بائبل په وینا «مصریانو د خدمت اخیستو لپاره په بني اسرائیلو سختي وکړه او په ډېر زحمت یې د خټو او تیږو او د کروندو ټول کارونه په هغوی وکړل او د هغوی ژوند یې ور تریخ کړ. او له هغوی نه به یې چې په هره برخه کې کار اخیسته، ټول یې له خواریو ډک کارونه وو.» (خروج ۱: ۱۳-۱۴)

حضرت موسیعليه السلام چې سترګې وغړولې، نو بني اسرائیل ډېر د ځور او کړ په حالت کې وو. خو موسیعليه السلام د قبطیانو د فرعوني کلچر پر وړاندې د مغلوبېدو په ځای د هغوی په

له deenodanish.com څخه ښکته شوی Deen-o-Danish

مقابل کې د اقدام لاره ونیوله. ده خلکو ته تبلیغ پیل کړ، چې الهي دین در خپل کړئ، که نه وي تاسو ټول به له منځه یووړل شئ. دې کار د فرعون غوسه نوره هم تونده کړه. او د بني اسرائیلو لپاره د مصر ژوند د موسی له راتګه وروسته تر پخوا هم ډېر تریخ او د زهرو ګوټ شو. فرعون په تېرو کړاوونو کې یوه بله زیاتونه دا هم وکړه، چې د شاهي حکم له مخې د بني اسرائیلو د زامنو وژل یې پیل کړل، تر څو د دوی نسل ورو په ورو د مصر له خاورې نه ورټول شي. د لرغونو مصري اثارو د کیندنو په ترڅ کې په ۱۸۹۶ کې یوه لوحه وموندل شوه، چې په هغه کې د موسی د زمانې فرعون منفتاح په ډېر ویاړ سره وایي «او اسرائیل وځپل شوو، او آن تخم یې هم پاتې نه شو.»

په دې وخت کې بني اسرائیلو حضرت موسی ته شکایت وکړ: «ستا له راتګه مخکې هم ځورول کېدو او ستا له راتلو وروسته هم ځورول کیږو.» (اعراف - ۱۲۹)

په دې نازکه شېبه کې بني اسرائیلو ته چې کوم ځواب ورکول شو، د قرآن کریم په ژبه کې هغه ځواب په دې ډول و: **وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى وَأَخِيهِ أَن تَبَوَّءَا لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوتًا وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلاَةَ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ.** (یونس: ۸۷)

ژباړه: او موسی او د هغه ورور ته مو وحي وکړه چې د خپل قوم دپاره په مصر کې څو کورونه تیار کړه[1] او خپلې کوټې قبلې ته وګرځوئ او لمونځ ترسره کوئ او مؤمنانو ته زېرى ورکړه.

په دې آیت کې بني اسرائیلو ته یوه برنامه ورپه ګوته شوه، چې په لاندې ټکو کې به یې روښانه کړو:

۱. چېرته چې یاستئ، همالته ځانونه ټینګ کړئ. په خپل منځ کې وېرې او انتشار ته ځای مه ورکوئ. همدا هغه شی دی، چې حضرت مسیح په دې ټکو کې بیان کړی و: تر څو مو چې له عالمِ بالا نه د قدرت لباس نه وي ترلاسه کړی، په دې ښار کې مېشت اوسئ. (لوقا ۲۴: ۴۹)

۲. کورونه مو د خپلو فعالیتونو مرکزونه وګرځوئ، یانې خپلمنځي اتحاد، دروني ثبات، له یو بل سره صبر او نېکخواهي او په خپلو شخصي وسایلو تکیه کول، همدا هغه شیان دي چې په اوسني حالت کې باید ستاسې ټوله توجه پرې را ټوله وي.

۳. لمونځ وکړئ. یانې له الله تعالی سره خپل تعلق پیاوړی کړئ. د هغه ذکر، هغه ته لاسونه لپه کول، د هغه په وړاندې ځان بشپړ غورځول، د هغه صفات تر وسه وسه په ځان کې روزل.

٤. همدا هغه تګلاره ده، چې ستاسې د دنیا او آخرت ټول زېرې په کې نغښتي دي. په ټول ځان د دغې تګلارې عملي کولو ته مټې راونغاړئ. د درې نکتو دغه برنامه په لنډو ټکو کې په دې ډول بیانولی شو: استقامت، ځان جوړونه، له الله سره تعلق. دې برنامې بلاخره کومه پایله ورکړه، قرآن یې په دې ټکو کې راته بیانوي:

او د دوی په ځای مو هغه خلك چې کمزوري کړی شوي وو، د هغې ځمکې د ختیځ او لوېدیځ وارثان کړل چې برکت مو پکې اچولی دی او ستا د رب د ښېګڼې وعده په بني اسرائیلو تمامه شوه ځکه چې دوی صبر کړی وو او ټول هغه څه مو تباه کړل چې فرعون او قوم یې جوړول او لوړول. (اعراف: ۱۳۷)

1 تَبَوَّءَا لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوتًا؛ ژباړه شاه ولي الله صاحب په دې کې الفاظو کې کړې: ساکن کنید قوم خود را به شهر مصر در خانها. قبله د قَبَلَ اسم نوع دی. او اصل مفهوم یې د «توجه مرکز» دی. وایي قبلت الماشیة الوادی: حیوانات درې ته متوجه شوو.

له deenodanish.com څخه ښکته شوی Deen-o-Danish

ظاهري حالات چې هر څومره هم سخت شي، د نوي ژوند امکان تل موجود وي

وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا مَّحْجُورًا (فرقان: ۵۳)

او دی هماغه ذات دی چې دوه سمندرونه يې خوشې کړي چې دا يو ډېر خوږ خوندور دی او دا بل مالګين تريخ او د دواړو ترمنځ يې يوه پرده واچوله، او يو بند چې منع کړی شوی دی.

دا کيفيت په هر هغه ځای کې موندل کېږي، چېرته چې سيند په يوه لوی سمندر ورګډېږي. په دې سربېره، د سمندر په ځينو نورو برخو کې هم د خوږو اوبو چينې بهېږي، چې اوبو يې د سمندر د ډېرو ترخو اوبو په منځ کې هم خپل خوږوالی ساتلی وي. د ترکيې امير البحر سيدي علي رئيس (رومي کاتب) په خپل کتاب مرأة الممالک کې، چې د شپاړسمې ميلادي پېړۍ اثر دی، په خليج فارس کې همداسې يو ځای په نښه کړی دی. ده ليکلي دي، چې په دې بند کې تر تروو اوبو لاندې د شيرينو اوبو چينې دي، چې ما د خپلې کښتۍ لپاره هم د څښاک اوبه ترې اخيستې دي. په اوسنۍ زمانه کې چې امريکايي شرکت په سعودي عربستان کې د تېلو د استخراج چارې پيل کړې، نو په لومړيو کې يې له همدغو چينو نه خپلې اوبه ترلاسه کولې. وروسته ظهران ته نيژدې ځاګانې وکيندل شوې او بيا به يې له هغو نه د څښاک اوبه ورايستلې. بحرين ته نيژدې هم د سمندر په تل کې د خوږو اوبو چينې شته، چې د دې هېواد وګړو تر يو څه مودې پورې د څښاک د اوبو منګي ترې ډکول.

دا خو د آيت ظاهري مضمون دی، چې د الله تعالی د قدرت د يوې کارنامې په مټ د خدای د واحد معبود او واحد رب کېدو لپاره استدلال په کې شوی دی. خو د دې آيت په بين السطور کې يو ډېر لطيف ټکی د يوه بل مضمون په اړه هم سترګکونه راته وهي. او هغه دا دی، چې د انساني معاشرې سمندر که هر څومره هم تريخ او تريو وي، خو الله تعالی چې کله وغواړي، د هغې له تل نه د نېکې ډلې يوه شيرينه چينه را ټوکولی شي او د سمندر د ترخو اوبو څېې چې هر څومره هم زور ووهي، د هغې چينې په نغاړلو کې به يې هېڅ کله هم بری په برخه نه شي. (تفهيم القرآن جلد ۳، ۴۵۸ مخ)

کاينات د خدای کارخونه ده. په دې کارخونه کې هر لوری ته د خدای پيغام خور وور دی. خو دا پيغام يوازې هغه خلک اوری، چې خپل غوږونه يې د غيرالله له هنګامو نه خوندي ساتلي وي.

صحافت: یو فرصت چې تر دې دمه مو ورنه ګټه نه ده اخیستې

د خندق په غزوه (٦٢٧ء) کې چې د ابوسفیان په مشرۍ کې د مشرکینو لس زره پوځ په مدینه راوخوت او هلته یې ولیدل چې د ښار په شاوخوا کې تقریباً شپږ کیلو متره اوږد خندق کیندل شوی دی، چې ژوروالی یې شاوخوا دوه نیم متره او سور یې شاوخوا درې متره و، نو د دې صحنې په لیدو د ابوسفیان له خولې ووتل: «**والله ان هذا المكيدة ماكانت العرب تكيدها**» یانې د خدای په قسم دا یو داسې چل دی، چې عربو تر اوسه پورې نه دی کړی.

د اسلام د لومړنیو زرو کلونو تاریخ له دغه ډول پېښو پورمامور دی. مسلمانان چې ژوندي وو، نو نویو نوزو چلونو او تدابیرو په خپلولو کې له ټولې دنیا نه وړاندې وو، او چې کله یې د زوال څپېړه وخوړه، نو اوس یې حال داسې دی، چې هغه طریقې چې سل کاله پخوا کشف او په نړۍ کې رواج شوې دي، مسلمانان نن ورځ هم د هغوی له استفادې نه بې برخې دي.

د محرومیتونه په دې فهرست کې صحافت هم راځي. په ښکاره خو په اسلامي هېوادونو کې ګڼ اخبارونه خپرېږي، خو دا ټول اخبارونه د اشخاصو او ادارو «خیال پردازۍ» وي. په دې اخبارونو کې یو هم په واقعي مفهوم کې اخبار نه شو بللی. معاصر ژورنالیزم د الله تعالی ډېر نادر نعمت دی. په ماضي کې د دې نعمت یو نازک مثال په شاعرانه قصیدو کې لټولی شو. په یوه معیاري قصیده کې د فطرت منظرې، رومان، ادب، تراژیدي، ټولنیزې او نفسیاتي خبرې، لنډه دا چې هر څه به په کې وو. د هر ذوق سړي به په دې قصیدو کې د خپلې لېوالتیا او علاقې برخه وړلی شوه. همدا وجه ده، چې په پخوا زمانه کې به قصیدې تر ټولو ډېرې په خلکو

له deenodanish.com څخه ښکته شوی Deen-o-Danish

کې خورېدې. په اوسنۍ زمانه کې ژورنالیزم د دې قصیدو پرمختللی علمي صورت دی. د دې معنا دا ده، چې یوه داسې صحیفه وېنځول شي، چې د خپلو متنوع مضامینو او خپل بې پرې طرز له امله په لوی شمېر خلکو کې ولوستل شي او د دغسې یوې کثیرالمطالعه صحیفې له خپرولو وروسته خپله خبره د خپلې صحیفې په بین السطور کې ور ځای په ځای شي. معاصر ژورنالیزم په بشپړه معنا تبلیغ دی، مګر له هغه تبلیغ نه یې لاره په بشپړه معنا جدا ده، چې عموماً یې د وعظ او مناظرو خلک ترسره کوي او زمونږ اخبارونه یې ژورنالیستک نقل (کاپي) ده.

اړتیا ده، چې په لوړ معیار یوه اوونیزه په [پښتو، دري، انګریزي؛ ژ] او نورو ژبو را وایستل شي. د دغې ورځپاڼې په ټاکلو حدودو کې باید هر هغه څه خپاره شي، چې یو عام [افغان؛ ژ] پرې پوهېدل غواړي. په دې ورځپاڼه کې د ټولې اوونۍ د نړیوالو خبرونو لنډیز را اخیستل شوی وي. د هېواد د ابادۍ د فعالیتونو لنډه پېژندنه په کې شوې وي. د اوسنۍ نړۍ له پنده ډکې پېښې ولري. د [هندوانو، عیسویانو، شیعه ګانو او نورو ډلو؛ ژ] د مذهبي فعالیتونو یادونه په کې راغلې وي. د اخلاقي او ټولنیز سمون په هکله د بېلا بېلو خلکو نظریات ولري. په ساینس او د ژوند په نورو څانګو کې د بشري پرمختګونو ارزونه ولري او بیا د اسلام او مسلمانانو په هکله هغه خبرې په کې وي، چې زمونږ مسلمانانو د اصلاح او تر نورو پورې د اسلام د پیغام رسولو لپاره یې په ورځپاڼه کې راوړل غواړو. او دا ټول دې په بې پرې او علمي اسلوب کې وي، نه دا چې د مناظرې بازۍ او قصیده نګارۍ په اسلوب کې وي. د ورځپاڼې طرز دې هغه وي، چې د عمومي مطالعې لپاره اړین دی او مقصد دې یې هغه وي، چې د دیني دعوت او د ملت د احیاء په اصطلاحاتو کې یې بیانولی شو.

که دا کار سل کاله پخوا پیل شوی وای، نو هغه څه چې نن ورځ یې مور د «خبر نامې» په نوم په ذهن کې لرو، شاید تر اوسه پورې به یوه «انقلاب نامه» ګرځېدلې وه. اړتیا ده، چې د دې مقصد لپاره د مشترکې پانګې یوه اداره جوړه شي او په کاروباري سطحه وچلول شي. دغسې یوه ورځپاڼه له تجارتي او اصلاحي دواړو اړخونو سل په سلو کې کامیابېدلی شي، په دې شرط چې اړینه پانګه او د کار خلک ورته راټول شي.

د جاهلیت په زمانه کې په عربي دنیا کې شعر هماغسې حیثیت درلوده، چې په اوسنۍ زمانه کې یې ورځپاڼه لري. په هغه زمانه کې به عربو موزون کلام ډېر زیات خوښاوه. که به یوه کس دلچسپي پېښې او جذباتي سوژې په اعلي عربي ژبه کې نظم کړې، نو سمدستي به د خلکو خولو ته ولوېدې او په عمومي غونډو او ناستو کې به زمزمه کېدې. ګواکې شعر په هغه زمانه کې، د فکرونو د خپراوي وسیله وه، هغسې چې په اوسنۍ زمانه کې ورځپاڼه ده.

کعب بن اشرف شاعر و. په بدر کې د قریشو له ماتې وروسته ده ډېر له جوشه ډک شعرونه وویل، چې په قریشو او نورو خلکو کې سمدستي خپاره شول. دغه راز عبدالله بن ابی او داسې نورو عربو به هم د اسلام په ضد شعرونه لیکل او په عامو خلکو کې به یې خپرول. د دوی په ځواب کې حسان بن ثابت هم نظمونه ولیکل، چې په هغه زمانه کې یې ګواکې د ځوابي ورځپاڼې دنده ترسره کوله او تر عامه ناستو پورې د مسلمانانو د دریځ د رسونې ذریعه وګرځېدل. سیرت ابن هشام له دغسې اشعارو تر خولې ډک دی.

د سکاټ لینډ په جهیل کې د ارتقا د تیورۍ لپاره د بیولوژیکو نښو لټون

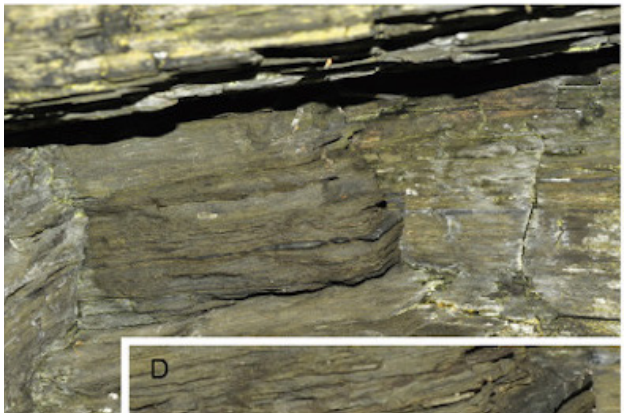
د مریخ په مخ د ژوند د لټون خبرونو دومره غوغا جوړه کړه، چې په دنیا کې به یو تن هم له دې کیسې ناخبره نه وي پاتې شوی. خو په همدې ورځو کې (جولای - اکتوبر ۱۹۷۶) ساینسپوهان دې ته ورته په یوه بله ګمنامه هڅه کې هم لګیا وو. ساینسپوهان د سکاټ لینډ په لاش نیس جهیل کې د لرغونې زمانې د ډیناسور په لټون کې وو. د دواړو ماموریتونو مقصد یو و. د ژوند د پیدایښت په هکله د بیولوژي پوهانو د نظریو تصدیقول. اوسني پوهان وایي، چې د حالاتو ارتقا د خپلو دروني حالاتو له مخې ژوند ته وجود وربښي. د دې مفروضې له مخې په ځمکې سربېره باید په نورو ځایونو کې هم ژوند موجود وي. په دې برخه کې مریخ ته د ساینسپوهانو ډېره لویه هیله ده. خو لومړي او دوهم وایکینګ بلاخره په ثبوت ورسوله، چې په معلوم کاینات کې بله هېڅ داسې نکته نشته، چې هلته دې زمور په څېر ژوند ساوې واخلي.

د دغې نظریې په فرضیو کې یوه فرضیه دا ده، چې په لرغونې زمانه کې خورا ستر او دېب ډوله ځناور په ځمکه کې پایښدل، چې وروسته له منځه لاړل. خو تر اوسه پورې د یادې فرضیې په ثبوت کې ساینسپوهانو ته یوازې د تیرې شویو هډوکو ټوټې په لاس ورغلې دي. خو اټکل دا دی، چې د دغه لرغوني نسل لږ تر لږه یو غړی په لاش نیس جهیل کې اورمرو شته دی. په دې برخه کې په ۱۹۷۲ او ۱۹۷۵ کې ګن څېړنیز ماموریتونه په لاره واچول شوو. په ۱۹۷۶ کې د امریکایي انجینرانو او ساینسپوهانو یوه ډله له خورا ډېرو وسایلو او ابزارو سره د یاد جهیل غاړې ته ورسېده. د دغې ډلې مالي لګښت نیویارک ټایمز او د تطبیقي علومو اکاډمۍ (بوسټن) پر غاړه اخیستی وو. په دې پروژه باندې شاوخوا ۷۵ زره ډالره لګښت راغی. خو یوازې د همدې پیسو له مخې د دې پروژې ټول لګښتونه نه شو سنجولی، ځکه په دې ډله کې ګډونوالو څېړونکو او کارپوهانو په رضاکاره توګه هم برخه اخیستې وه. په دې سربېره د دې پروژې زیاتره وسایل او توکي هم له مرستندویه لارو ترلاسه شوي وو.

پر ۸ نومبر ۱۹۷۶ بوسټن خپل وروستی راپور خپور کړ، د دې راپور له مخې یاده ډله د فرضي ځناور یا د هغه د نښو په موندلو کې پاتې راغلې وه.

په دې پروژه کې چې کومې کښتۍ کارول شوې وې، هغه ټولې په عصري وسایلو سمبال وې. تر اوبو لاندې کامره، په اوبو کې کارېدونکی ټلویزون، د ثبت آله، د اوبو په تل کې لیدونکي دوربینونه او داسې نور او په خوا کې د دې کښتیو د مرستې لپاره په فضا کې چورلکې هم همېش څرخېدلې.

نړۍ دعوتگر ته سترګې په لاره ده

د جولای ۱۹۷۶ شپږمه نېټه وه او د مانښام شپږ بجې وخت و. د ښار په یوه سرک روان وم. په دې شېبه کې یوه نا اشنا دوکاندار غږ راپسې وکړ. په پنجابي ژبه کې یې پوښتنه وکړه «له مرګ وروسته بنده ببرته همدې دنیا ته راځي؟»

«نه»

«نو بیا چېرته ځي؟»

«خپل څښتن ته ورځي د حساب ورکولو لپاره.»

او «بیا؟»

«او بیا یا دوزخ ته ځي او یا جنت ته.»

د دې خبرې په اوربدو سپین ږیري دوکاندار په څوکۍ کې خپل اړخ بدل کړ او غلی شو. څېرې یې د حال په ژبه ویل چې ژور فکر په مخه کړی دی. په دې شېبه کې مې احساس کړه، چې اوس به نورې خبرې کول د هغه د فکر په بهیر کې خنډ اچول وي. څو دقیقې د هغه بلې پوښتنې ته په تمه شوم او بیا مې خپله لاره ونیوله.

دې ته ورته یوه پېښه مشهور امریکایي عیسوي مبلغ بلي ګراهم هم لیکلې ده. دی په خپل کتاب «د خوشالۍ راز» کې لیکي، چې د نړۍ یوې سترې سیاسي څېرې یو ځل ده ته وویل: زه نور زوړ شوی یم. ژوند خپله ټوله معنا بایللې ده. ډېر ژر به یوې نامعلومې دنیا ته ور ږنګ شم. اې ځوانه! آیا ته د امید یوه وړانګه راکولی شې؟»

دغه مرګ په هر انسان پسې دی، چې د ماشومتوب او ځوانۍ په پړاو کې خو له بنده نه هېر وي. خو بالاخره د تقدیر پربکړه پرې برلاسې کېږي او په زړبودۍ کې چې نور طاقت نه وي ور پاتې، نو هله دا احساس ورته ودرېږي، چې اوس به په هر حال کې څو ورځې وروسته د مرګ کور ته ورمېلمه کېږي. په دې وخت کې دی مجبور وي، چې په دې پوښتنه غور وکړي، چې «له مرګ وروسته به څه ورسره کېږي؟» بنده په دې تلاش کې وي، چې د امید یوه وړانګه یې په ګوتو ورشي، چې له مرګ نه وروسته حالاتو کې رڼا وروښني.

دا د ژوند مهم‌ترین سوال دی. الله تعالی د دې پوښتنې د ځواب لپاره پیغمبران را استولي. خو نن ورځ هغه خلک چې د پیغمبر وارثان دي، شاید له هغو نه به پخپله هم مرګ هېر شوی وي. نو له هغو نه یې څه تمه وکړو، چې نور خلک دې له دې حقیقت نه اګاه کړي.

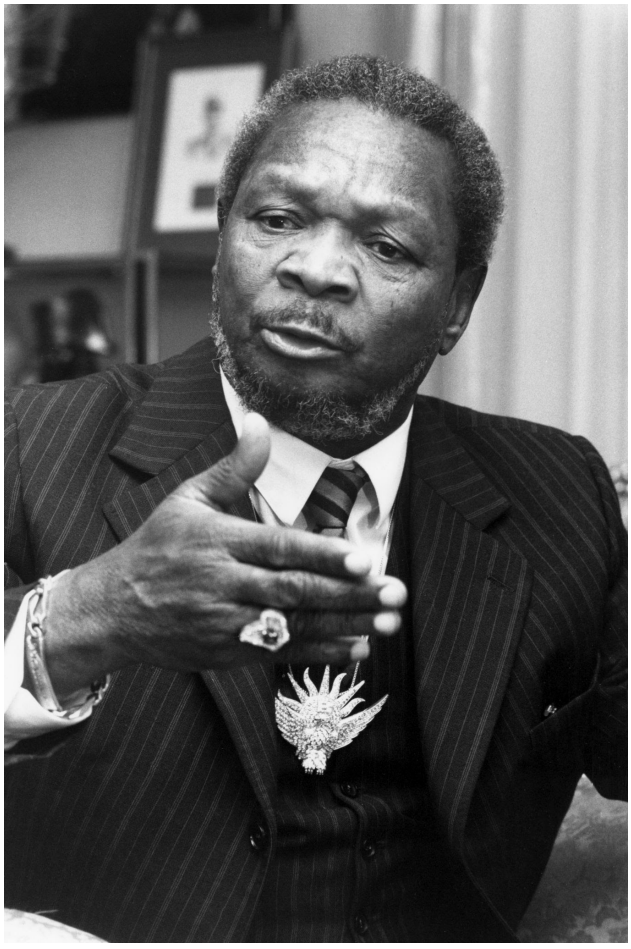
له مرګ نه وروسته له انسان سره څه کېږي، د همدې پوښتنې د ځواب لپاره قرآن کریم رالېږل شوی دی. د قرآن کریم د خاوندانو تر ټولو لوی مسؤلیت دا دی، چې دنیا له دې حقیقت نه خبره کړي. که دوی دا کار ونه کړي، نو د قیامت په ورځ چې له قومونو سره حساب کېږي، نو دوی به له دې امله د مجرمینو په ډله کې ولاړ وي، چې د انسانیت لپاره مهم‌ترین حقیقت ورسره و، خو خلک یې پرې خبر نه کړل.

له deenodanish.com څخه ښکته شوی Deen-o-Danish

د منځنۍ افریقا ولسمشر اسلام قبول کړ

سره له دې چې مسلمانان له خپلو دعوتي مسؤلیتونو د جرم تر بریده غافل دي، خو بیا هم حق دین په خپل زور د خلکو زړونو ته لاره موندلې ده. په دې برخه کې ډېر مهم او نوی خبر په تېرو ورځو کې له افریقا نه واورېدل شو. د منځنۍ افریقا جمهور رئیس جنرل بوکاسا له خپل وزیر اعظم، لومړي مرستیال، کورنۍ او ګڼو نورو وزیرانو سره یو ځای د اسلام غېږې ته پناه یووړه.

پر ۲۵ شوال ۱۳۹۶هـ (۱۸ اکتوبر ۱۹۷۶) د دوشنبې په ورځ ولسمشر بوکاسا د خپل هېواد د پلازمېنې بانګي په جومات کې، چې د لیبیا ولسمشر معمر القذافي هم ورسره و، د ماسپښین د لمانځه په مهال د «لا اله الا الله محمد رسول الله» انقلابي کلمه تېره کړه او د خاتم النبینﷺ دین ته یې غاړه کېښوده. نوموړي خپل نوم صلاح الدین احمد بوکاسا ته تبدیل کړ. پخوانی نوم یې جان بیډل بوکاسا و. د لیبیا مشهور عالم او د جمعیة الدعوة الاسلامیة سکرتر شیخ محمود صبحي په ولسمشر بوکاسا د شهادت کلمه ولوسته او د اوداسه طریقه یې ورته وښودله. بیا ولسمشر قذاقي، ولسمشر بوکاسا ته د قرآن پاک یوه نسخه ډالۍ کړه او نصیحت یې ورته وکړ، چې هر سهار او ماښام یې تلاوت کړي. دواړو مشرانو په ګډه د ماسپښین لمونځ وکړ او د «الله اکبر الله اکبر» د نعرو په شور کې د بانګي په سرکونو باندې تېر شول. له دغې تاریخي پېښې وروسته د جمهوري منځنۍ افریقا زرګونه وګړو اسلام ته غاړه کېښوده.

ولسمشر بوکاسا په ۱۹۲۱ز کې نړۍ ته راغی. پلار یې د بانګي ریاست والي و. په شپږ کلنۍ کې بوکاسا خپل پلار له لاسه ورکړ. څو ورځې وروسته یې مور هم له دې نړۍ نه سترګې پټې کړې. او بیا یې روزنه تره او نیکه ته ور له غاړې شوه. بوکاسا خپلې لومړنۍ زدکړې په کاتولیک ښوونځي کې وکړې. له لیسې وروسته په ۱۹۳۹ز کې په فرانسوي پوځ کې مقرر شو او په دوهمه نړیواله جګړه کې یې د ولسمشر ډیګول تر لاس لاندې له نازیانو سره جګړې وکړې. په فرانسه کې بوکاسا د بې سیمه مخابراتو د کارپوه او ښوونکي په توګه کار وکړ. په ۱۹۵۹ کې بېرته منځنۍ افریقا ته راستون شو. منځنۍ افریقا چې ازادي واخیسته، نو تره یې د هېواد لومړنی ولسمشر شو. تره یې په ۱۹۶۱ز کې بوکاسا ته د وسله والو ځواکونو د جوړولو مسؤلیت ور له غاړې کړ. په ۱۹۶۴ کې بوکاسا د پوځ مشر (چیف آف سټاف) وټاکل شو. په ۱۹۶۶ کې یې پوځي انقلاب په لاره واچاوه او د ولسمشرۍ واګې یې په خپلو لاسونو کې واخیستې. بوکاسا د غربي نفوذ ډېر سخت مخالف و..

په عیسوي مکتبونو کې یې زدکړې وکړې، د فرانسې په پوځ کې یې دنده وکړه، د غیراسلامي نظام تر سیوري لاندې د اقتدار په ګدۍ کښوست، خو دا یو شی یې هم د حق د منلو پر وړاندې خنډ ونه ګرځېده.

او ځکه یې د ۱۹۷۲ز په اګست میاشت کې په خپل هېواد کې ټولې سښماوې وترلې. په دې چې غربي فلمونو د خلکو اخلاق ورتباه کول. په همدې ورځو کې یې د غلو لپاره د لاس غوڅولو سزا اعلان کړه. د اسرائیلو په هکله هم د ده دریځ ډېر زیات سخت و. پر اکتوبر ۱۹۷۳ز کې یې له اسرائیلو سره د خپل هېواد ټولې اړیکې ختمې کړې.

د ولسمشر بوکاسا هېواد د خپل نوم (جهوري منځنۍ افریقا) سره سم بالکل د افریقا په منځ کې پروت دی او په نقشه کې یې د چاډ، کانګو، سوډان او کامرون په منځ کې لټولی شو.

د منځنۍ افریقا نفوس درې میلیونه دی، چې پنځه سلنه یې مسلمانان دي. دې سیمې ته لومړی ځل په ټېره پېړۍ کې د عرب سوداګرو په لاس اسلام ورسېده.

د منځنۍ افریقا په پلازمېنه بانګي کې لیبیا د یوه ډېر ستر جومات د جوړولو چارې پیل کړې. د دې جومات نوم به «صلاح الدین بوکاسا» وي.

د منځنۍ افریقا مساحت ۲۲۷۱۱۸ مربع میله دی. نفوس یې ۲۲۷۰۰۱ دی. پلازمېنه یې بانګي او رسمي ژبه یې فرانسوي ده. مرطوبه هوا لري. له اساسه یو کرنیز هېواد دی. ماشینري او نور توکي ورته له خارجه واردېږي. او صادراتي توکي یې پنبه، الماس، قهوه، لرګی او داسې نور دي.

په منځنۍ افریقا باندې د فرانسې ولکه په ۱۸۸۹ز کې پیل شوه. پر ۳۰ اګست ۱۹۶۰ز کې یې خپلواکي ترلاسه کړه. پر سپتمبر ۱۹۶۰ز کې د ملګرو ملتونه غړی شو. پر فبروري ۱۹۷۲ کې یې اوسنی ولسمشر د عمر تر پایه پورې د ولسمشر په توګه وټاکل شو.

د انګرېزانو برخلاف، فرانسوي او یورپي استعمارګر به چې هر ځای په واک کې و، نو په لوی لاس به یې په ځایي اوسېدونکو کې د زدکړو روحیه ځپله. ځکه خو په منځنۍ افریقا کې لومړی پوهنتون له ازادۍ وروسته په ۱۹۷۰ کې جوړ شو. په ۱۹۷۱ز کې په هېواد کې ۷۷۸ ابتدایي ښوونځي وو، چې د زده کوونکو شمېر یې ۱۷۸۵۵۰ و. د لوړو زدکړو لپاره خارجي هېوادونو ته د تللیو زده کوونکو شمېر ۶۰۰ و. په ۱۹۷۲ز کې د دې هېواد مرکزي بودیژه ۱۱۶۸۰ میلیونه فرانکه وه.

الخبر الذی آهملناه!

سره له دې چې ولسمشر بوکاسا اسلام منلی دی، خو نومورې ډېر کلونه پخوا لا د خپل فطرت له مخې ګڼو اسلامي احکامو ته رسېدلی و. په ۱۹۷۱ کې نومورې په خپل هېواد کې ګڼې داسې سزاګانې رواج کړې، چې له اسلامي «حدودو» سره یې تر ډېره بریده ورته والی درلوده. دې خبرونو ته نړیوالو رسنیو «د وحشت لرغونې زمانې ته د ستنېدو» نوم ورکړی و. او د اسلامي هېوادونو رسنیو دا خبره اصلاً د اهمیت وړ نه وه ګڼلې. له دې خبرې نه له اغېزمنېدو وروسته لیکوال (مولانا) د مصر په ورځپاڼه «الاخبار» کې د «**الخبر الذی أهملناه**» یانې هغه خبره چې مور پرې سترګې پټې کړې په نوم یوه مقاله خپره کړه. په دې مضمون کې مې د ولسمشر بوکاسا له خوا د تصویب شویو سزاګانو په تفصیل کې لیکلي و، چې حال دا چې مسلمانان پخپله د اسلامي حدودو په پلي کولو شرمېږي، خو نور خلک بیا د خپل سالم عقل په مټ اسلامي لارښوونو ته رسېږي.

د تیوسوفیکل ټولنې پېژندنه

مور تر وسه وسه هڅه کوو، چې د «الرساله» په مقالو کې تنوع او ګڼوالي ته لاره پرانیزو. فکر مو وکړ، چې د بېلا بېلو مذاهبو او روحاني او اخلاقي غورځنګونو پېژندنې ته به هم یوه پاڼه ځانګړې کړو. دغه مقاله د همدې فکر له مخې خپروو. که لوستونکو خوښه کړه، نو دا لړۍ به په راتلونکي کې هم دوام ولري.

تیوسوفیکل ټولنه پر ۱۷ نومبر ۱۸۷۵ز په نیویارک کې رامنځته شوه. اوسمهال ډګروال هینري استیل اولکاټ (امریکایي) د دې ټولنې مشر او آغلې ایچ پي بلاوتسکی

(روسۍ) يې سکرتره ده. د دې ټولنې له منځته راتلو څو کاله وروسته دوی د نیویارک پرېښودو ته اړ شول، په دې چې د دې ټولنې دفتر چې په کوم کور کې و، د هغه کرایه يې نه شوی ورکولی او له هغه ځایه هندوستان ته راکډه شول.

پر ۱۷ جنوري ۱۸۸۰ز کې دوی د بمبۍ پر ساحل کوز شول. دلته به يې ویناوې کولې او خارجي ورځپاڼو او مجلو ته د لیکنو له لارې يې خپل لګښتونه پوره کول. په ۱۸۸۲ کې دوی جنوبي هند ته مخه کړه. هلته يې مدراس ته نیژدې په ایډیار کلي کې ۲۷ جریبه ځمکه وپېرله. وروسته چې ډاکټره اینې بسانت د دې ټولنې مشره شوه، نو هغې ۲۱ جریبه نوره ځمکه هم وپېرله او د ټولنې د مرکزي دفتر ودانۍ يې په پښو ودروله.

یاده ټولنه دوه اساسي کتابونه لري:

۱- پټ اصول (Secret Doctrine)

۲- د تیوسوفي کیلي (The Key To Theosophy)

دوی په دې عقیده دي، چې د لرغونې زمانې اووه کسان تر اوسه پورې ژوندي دي او د انسانیت د خیر او ښېګڼې لپاره شپه او ورځ په کار لګیا دي، دغه ټولنه د هغو اوو کسانو له برکت او فیض نه برخمنه ده. اوسمهال د دې ټولنې د غړو شمېر تر سلو زرو هم ډېر ښودل کېږي.

په دې ټولنه کې د هر مذهب خلک پایېږي. تر دې چې هغه خلک هم چې یو مذهب هم نه مني. د ټولنې له خپلې خولې، د دوی مقصد د حقیقت لټون او انساني وروړګلوي ته رسېدل دي. تر دې دمه لاندې کسان د دې ټولنې لوی مشران پاتې شوي:

H. P. Blavatsky 1831-1891

H. S. Olcott 1832-1907

Dr. Annie Besant 1847-1933

Subramanyam Aiyar 1842-1924

C.W. Leadbeate 1847-1934

W.Q. Judge 1851-1896

C. Jinarajadana 1875-1953

N. Sri Ram 1889-1973

Dr. G.S. Arundaie 1878-1945

د جوړېدو پرمهال د دې ټولنې د غړو ټول شمېر صرف پنځلس تنه وو. اوس يې شاوخوا شپېتو هېوادونو ته وزرې کړې او په دوولس سوه ښارونو او کلیو کې يې څانګې پرانیستې دي. د ټولنې بنسټګر له شرقي علومو اغېزمن و او په انسان کې يې یو ځل بیا د روحاني ویښتابه لپاره د دې ټولنې بنسټ ایښی و. د خپلې ادعا له مخې، دی د یوه هندوستاني مهاتما شاګرد دی چې اروا يې له نجات موندلو وروسته د همالیې په غرونو کې مېشته ده. د دې ټولنې مرکزي کلی ایډیار اوس په یوه ښار بدل شوی دی. دې ارامه او پرسکونه ځای ته د نړۍ له ګوټ ګوټ نه خلک د «دروني ځواک» لپاره لارې رالنډوي. د هندوانو لپاره بنارس، د مسلمانانو لپاره مکه او د یهودانو لپاره یروشلم چې کوم حیثیت لري، د تیوسوفي د پېروانو لپاره ایډیار هماغه حیثیت لري. آغلې اینې بسانت د هندوستان په سیاست کې چې پښه کېښوده، نو ډېر بې ساری شهرت يې په برخه شو.

برنارډ شا، بسانت «د نړۍ تر ټولو ستره مېرمن» بللې وه. دمګړی د دې ټولنې شپېرم مشر جان بی ایس کوټس (زوکړه ۱۹۰۶) دی. دی انګرېز دی او په یوه وخت کې په څلورو نړیوالو ژبو کې د وینا استعداد لري: فرانسوي، اسپانوي، جرمني او انګریزي. ښاغلي کوټس په یوه مرکه کې وویل: موږ هڅه کړې ده، چې شرقي حکمت او غربي ارزښتونه سره غاړه غړۍ کړو. موږ د روحانیت په دنیا کې د ملګرو ملتونو دنده ترسره کوو. د ټولنې شپېرم رئیس ښاغلي کوټس وویل: «د تیوسوفیکل ټولنې د تعلیم او کتابونو او نورو فکټورونو له لارې په غرب کې له پټو علومو سره دلچسپي ډېره زیاته شوې ده. خو یو خطر پاتې دی. د خپلو دروني ځواکونو په تلاش کې انسان لا هم د روحانیت په ځای په نفسیاتو ډېر زیات ټینګار کوي. موږ باید انسان له دې تمایل نه وژغورو او خلکو ته ووایو، چې د مخفي علومو د ترلاسي طریقه دا ده،

چې د خودغرضۍ له ژوند نه لاس واخیستل شي.»

د تیوسوفیکل ټولنې هدف په لاندې ټکو کې راټولېږي:

۱- له نسل، عقیدې، جنس، فرقې یا رنګ نه ور اخوا د نړیوالې انساني وروروۍ رامنځته کول.

۲- د مذهب، فلسفې او ساینس تقابلي مطالعې ته وده ورکول.

۳- د انسان په فطرت کې د مخفي قوانینو او ځواکونو درک لګول.

د تیوسوفیکل ټولنې د بنسټګر بلاواتسکي په هکله ویل کېږي، چې دا پر دې وسي وه، چې خارق العادة کارونه ترسره کړي. مثلاً ویل کېږي، چې په ۱۸۸۰ کې یو ځل دا په شمله کې وه او له څو کسانو سره ځنګله ته په چکر تللې وه. دوی چې کله چای دم کړ، نو ناڅاپه یو بل مېلمه هم راغی. د دې مېلمه لپاره پیاله او قاب نه وو. بلاواتسکي د خپلو مخفي ځواکونو په مټ یوه پیاله او قاب را وغوښتل، چې کټ مټ د هماغه سایز او ډیزاین وو، چې یو سېټ یې تیار له دوی سره ایښی و. دا پیاله او قاب لا هم په خپل اصلي حالت کې د تیوسوفي په مرکز ایډیار کې خوندي دي.

دغه راز نورې کیسې هم مشهورې دي. مثلاً دې کولی شوی، چې د مرکزي دفتر له بېلا بېلو ګنټیو څخه هره ګنټۍ له خارجي وسیلې او مرستې پرته مازې د خپل پټ ځواک په مټ وغږوي. بلاواتسکي به مهاتما موریه خپل ګرو باله، چې ډېر پخوا یې له دې نړۍ سترګې پټې کړې وې. خو د بلاواتسکي د خولې خبره، چې د ګرو روح اوس هم د همالیې په غرونو کې اوسېږي او هر چا چې د مهاتما له روح سره اړیکه نیول غوښتل، نو د بلاواتسکي په مټ یې کولی شوی. لېواله شخص به خپله خبره بلاواتسکي ته کوله. بلاواتسکي به دغه خبره د پټو وسیلو له لارې د مهاتما اروا ته رسوله. د مهاتما اروا به ځواب ورته رالېږه او دغه ځواب به ناڅاپه د یوه کاغذ په مخ په انګرېزي ژبه کې ولیکل شو. او داسې نور.

جې کرشنا مورتي د خپلې ځوانۍ په کلونو کې په ۱۹۲۵ کې د تیوسوفیکل ټولنې غړیتوب ترلاسه کړ. دی د یوې ډېرې بې وزلې کورنۍ زلمی و. آغلې بسانت په ماشومتوب کې لا مورتي له خپلې کورنۍ بېل کړ او لوړې زدکړې یې پرې وکړې. مورتي وروسته د تیوسوفیکل ټولنې ډېر مشهور غړی شو. خو په ۱۹۳۰ کې یې له ټولنې سره اختلاف پیدا شو او له ټولنې سره یې مخه ښه وکړه. ده ویل چې حقیقت د کوم غورځنګ یا سازمان له لارې نه شي ترلاسه کېدلی، ځکه چې سازمان د ازاد لټون په ځای په انسان کې د تعصب ذهنیت پیدا کوي. خو نن ورځ هم د کرشنا مورتي په غونډو کې ډېرې ګډون کوونکي د تیوسوفیکل ټولنې غړي وي.

د اوسني عصر انسان یو ځل بیا په روحانیت رامات شوی دی. خو خپل روحاني لټون د مذهب په ځای نفسیاتو ته په مخه کړی دی.

آغلې بلاواتسکي په ۱۸۷۳ کې د بحري جهاز له لارې امریکا ته روانه وه. له دې سره د لومړۍ درجې ټکټ و. دې ولیدل چې په بندرګاه کې یوه ډېره بې وزلې ښځه د افسوس او حسرت په حال کې پرته ده. له پوښتنو وروسته معلومه شوه، چې مېړه یې په امریکا کې مزدور دی او دې له خپل ماشوم سره د دریمې درجې ټکټ اخیستی و، تر څو په خپل مېړه پسې امریکا ته ځان ورسوي. خو د جهاز مسؤلینو ورته ویلي و، چې دا ټکټ جعلي دی، کوم چا په درغلۍ کې پیسې ترې وهلې او جعلي ټکټ یې ورکړی دی. بلاواتسکي سمدستي د لومړۍ درجې ټکټ واپس کړ او د دریمې درجې دوه نیم ټکټونه یې واخیستل او له ښځې او د هغې له بچي سره یې په عادي کلاس کې امریکا ته سفر وکړ.

آیا مورِ دې آزموینې ته تیاری نیولی دی؟

شفیق احمد صاحب – انباله، ډیلي

د قیامت په ورځ به د انسان پښې تر هغو پورې له ځایه ونه ښوري، چې د پنځو شیانو پوښتنه ترې نه وي شوې:

- عمر دې په کومو کارونو کې تېر کړ؟
- مال دې په کومو لارو مصرف کړ؟
- خپله ځواني دې چېرې وکاروله؟
- په ترلاسه کړي علم دې څومره عمل وکړ؟
- مال دې له کومو لارو لاسته راووړ؟

راوي: حضرت ابن مسعود رض ـــ ترمذي

په مدینه کې د درې مذاهبو کانفرنس

د اسلام پیغمبر د جومات دننه نامسلمانانو ته په خپله طریقه د عبادت کولو اجازه ورکړه. نن ورځ د پیغمبر ص د منونکو حال دا دی، چې دا خبره یې هم زړه نه منې، چې د نورو مذاهبو خلک دې جومات ته راشي او د الله تعالی له لورې ښودل شوی عبادت دې په خپلو سترګو وګوري.

د هجرت په لسم کال د نجران (یمن) د عیسویانو یوه ډله مدینې ته راغله. تر دې وخته پورې مدینه د اسلام مرکز ګرځېدلې وه. خو یهود لا هم په لوی شمېر په کې مېشت وو. مدینې ته چې د شپېتو ممتازو عیسویانو وفد ورسېده، نو یهود یې هم لیدو ته راغلل او په دې ډول دغه ناسته له عملي پلوه د خپلې زمانې د درې لویو مذاهبو په یوه کانفرانس بدله شوه. نو ځکه ډاکټر هیکل دې ناستې ته د «مؤتمر الادیان الثلاثة» نوم ورکړی دی. (حیاة محمد، ۲۳۴ مخ)

ابن اسحاق په خپل سیرت کې لیکلي دي:

قدم علی رسول اللهﷺ وفد نصاری من نجران ستون راکبا فیهم اربعة عشر رجلا من اشرافهم، فدخلوا علیه مسجده حین صلی العصر و قد حانت صلاتهم فقاموا فی مسجده، فقال رسول اللهﷺ دعوهم فصلوا الی المشرق.

ژباړه: نبي کریمﷺ ته د نجران د عیسویانو وفد راغی. هغوی شپېته تنه سواره وو، او په دې ډله کې یې څوارلس د عیسویانو اشراف هم وو. دوی مسجد نبوي ته د مازدیګر مهال ورسېدل (غالبان د یکشنبې ورځ به وه) او د دوی د لمانځه وخت داخل شوی و. دوی په مسجد نبوي کې د خپل لمانځه لپاره ودرېدل. او مخونه یې (د مسلمانانو برعکس) د ختیځ په لوري اړولي وو. (خلکو غوښتل چې منع یې کړي خو) نبي کریم ص وفرمایل چې په خپل حال یې پرېږدئ.

له deenodanish.com څخه ښکته شوی Deen-o-Danish

په دې سره يوې خوا ته اسلام له ځانه رواداري او واقعيت‌بيني وښودله او بلې خوا ته عيسويانو او يهودانو دا وکړل، چې هغوی په خپلو منځونو کې او د مسلمانانو په خلاف د مناظرې په انداز کې مذهبي بحثونه راواخيستل. د ابوالانبياء حضرت ابراهيمعليه السلام يادونه چې راغله، نو يهودو وويل: ابراهيم يهودي و، عيسويانو ځواب ورکړ، چې غلطه خبره مو وکړه، ابراهيم عيسوي و. په دې شبهه کې نبي کريم ص په نرمه او خوږه ژبه ورته وويل، چې تاسې د ابراهيمعليه السلام په اړه ولې بحثونه کوئ، تورات او انجيل خو له هغه نه وروسته نازل شوي دي. نو بيا هغه يهودي يا عيسوي څرنګه کېدلی شي؟ حقيقت دا دی، چې ابراهيم نه يهودي و، نه عيسوي. هغه خو د خدای رښتونی موحد او خدای ته غاړه ايښودونکی و. (آل عمران - ٦٧)

د مدينې په يادې ناسته کې همدغه ډول بحثونه روان وو. يو ځل يهودو نبي کريم ص ته وويل: «محمده! آيا تاسې غواړئ، چې مورږ هم هماغسې ستا عبادت وکړو، څرنګه چې عيسويان د عيسی عبادت کوي؟» د نجران يوه عيسوي په دې خبرې پسې زياته کړه: هو، مورږ هم له تاسې نه په دې هکله پوهېدل غواړو. نو ووايئ، چې ستاسې مقصد څه دی؟ نبي کريم ص وفرمايل: خدای ته پناه وړم له دې چې خلک له الله نه پرته د بل چا عبادت ته دعوت وکړم.

ابن هشام ليکلي دي، چې د نجران خلک چې مدينې ته راغلل او يهودان پرې راټول شوو، نو دواړو د يو بل غلط ثابتولو ته ملاوې وترلې:

فقال رافع بن حريملة ما انتم على شئ و كفر بعيسى و بالانجيل، فقال رجل من اهل نجران من النصارى اليهود ما انت على شئ وجد نبوة موسى و كفر بالتوارة

ژباړه: رافع بن حريمله يهودي وويل، تاسې پر هېڅ شي هم نه ياستئ او له عيسی او انجيل نه مو انکار وکړ. د نجران يوه عيسوي وويل، تاسې پر هېڅ شي هم نه ياستئ او له موسی او تورات نه مو انکار وکړ.

د اسلام پيغمبر وليدل، چې خبرې او دلايل د حق خبرې په سپيناوي کې پاتې راغلي دي، نو د مباهلې طريقه يې غوره کړه. په قرآن کريم کې حکم راغلی دی چې «نو څوك چې په دې کې ناندرې درسره وهي، وروسته له هغه علمه چې درته راغلی نو ورته وايه راځئ چې راوغواړو زمورږ زامن او ستاسو زامن او زمورږ ښځې او ستاسې ښځې او مورږ په خپله او تاسو په خپله بيا زاري او عاجزي وکړو او په دروغجنو د الله لعنت ووايو.» پيغمبرﷺ دا خبره وفد ته وکړه او له دې خبرې سره يې فاطمه، علي، حسن او حسين راوستل او ميدان ته يې مخه کړه. خو د نجران عيسويانو زړه ونه کړ، چې په دې معامله کې برخه ورسره واخلي. هغوی اعلان وکړ، چې مورږ تر اوسه پورې ستاسې مذهب ته غاړه نه ږدو، البته د اسلامي حکومت سياسي اقتدار منلو ته تيار يو.

ښاغلي ويليم ميور د دې پېښې په ټراو ليکلي دي:

«په ټول داستان کې د محمد ص د ايمان ټينګوالی له ورايه څرګند دی، او د هغه د دې عقيدې ګواهي هم روښانه ده چې د ده تعلق د غيبو له عالم سره ټرلی دی. نو ځکه حق ټول د محمد په خوا دی.» (لائف آف محمد، ٢٦٠ مخ)

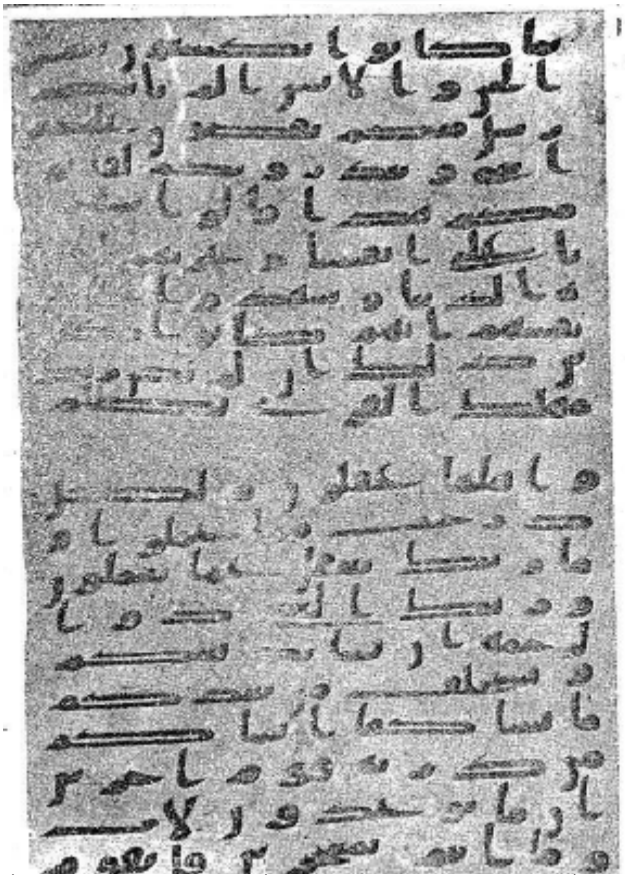
مبارک کار

پرتاپ ورځپاڼې (۱۲ اکتوبر ۱۹۷۶) په خپله سرمقاله کې د محمد علي کلي په هکله ليکلي و:

«د محمد علي غوندې لوبغاړي ډېر کم وي. د بوکسینګ لوبې محمد علي ته د میلیونري تاج ور په سر کړ. اوس يې په ذهن کې اسلام ته د خدمت فکر راپورته شوی دی. دا مبارک کار دی. اوس به دا ګورو، چې آیا د اسلام له خدمت نه خو به هم هماغسې انحراف نه کوي، څرنګه يې چې د تقاعد اخیستو له اعلانونو کوي.»

څومره عجیبه خبره ده. مسلمانان هغه ټول کارونه کوي، چې نور خلک يې نامبارک ګڼي. البته د هغه یوه کار لپاره متې نه رانغاړي، چې نه یوازې د دوی تر ټولو لویه مذهبي فریضه ده، بلکې پردي هم چمتو دي، چې د مبارک کار نوم ورته واخلي.»

د کتاب نړۍ

حضرت عثمان د خپل خلافت په دوهم کال ۲۵هـ کې د قرآن کریم د جمع کولو کار وکړ. د صدیق اکبر چمتو کړی مصحف، چې له حضرت حفصه سره خوندي و، هغه يې راوغوښته، او د زید بن ثابت تر نظر لاندې يې شپږ نسخې برابرې کړې. یوه یوه نسخه يې د شام، بصرې، کوفې، مکې او مدینې خلکو لپاره ځانګړې کړه او حکم يې ورکړ، چې له دې پرته دې نور ټول مصحفونه له منځه یووړل شي. او یوه نسخه حضرت عثمان له ځان سره کېښودله. د دې اړتیا ځکه پېښه شوه، چې د قرآن کریم په قرأت کې اختلاف پیدا شوی و. مثلاً یزید نخعي وایي، چې زه د ولید بن عقبة په زمانه کې په یوه جومات کې ناست وم. یوه کس غږ وکړ، څوک چې د ابو موسی په قرأت قرآن کریم تلاوت کوي، هغه دې د باب کنده حلقې ته راشي. بل اواز وکړ، څوک چې د ابن مسعود په قرأت قرآن لولي، هغه دې د دار عبدالله حلقې ته راشي. د دواړو ډلو د سورې بقرې په یوه آیت کې اختلاف و. یوه لوري به اتمو الحج والعمرة للبیت لوسته. بل لوري اتمو الحج والعمرة لله. دغه ډول اختلافات ډېر زیات پیدا شوو. او خلکو به په هغه چا د کفر ټاپه وهله، چې قرأت به يې د دوی د خوښې له قرأت سره مختلف و.

له deenodanish.com څخه ښکته شوی Deen-o-Danish

خوندي وه. بيا له بني اميه سره اندلس ته ورسېده. په اندلس کې چې اسلامي حکومت رانړنګ شو، نو له هغه ځايه فاس ته ولېږدول شوه. د ابن بطوطه د قول په اساس په اتلسمه هجري پېړۍ کې هم دا نسخه په فاس کې وه او د وينو څاڅکي پرې لګېدلي وو. ځينې نور بيا د ابن بطوطه په قول کې شک کوي. ابن کثير په فضائل القرآن (۴۹ مخ) کې ليکلي دي، چې د عثماني مصحف يوه نسخه ما په دمشق کې ليدلې وه. دا ډېره اعلى ليکل شوې نسخه وه.

په تاشقند کې اوسنۍ نسخه د تيمور په زمانه کې په سمرقند کې وه. په ۱۸٦۸ز کې چې کله روس په سمرقند غلبه ترلاسه کړه، نو د زار له امر سره سم دغه نسخه د پيټرز برګ ميوزيم ته ولېږدول شوه. د ۱۹۱۷ له اشتراکي انقلاب وروسته مسلمانانو له لينن نه دغه نسخه بېرته وغوښتله، چې بيا د لينن په امر باندې دغه نسخه تاشقند ته ورسېده.

د حضرت عثمان د ځانګړي مصحف په خوندیتوب کې چې کوم خلک شکمن دي، د هغوی شک په څو مواردو ولاړ دی. برزنجي په خپل کتاب «نزهة الناظرين» کې ليکلي دي، چې اوسمهال څلور نسخې ژوندۍ دي (په مکه، مدينه، قاهره او پټروګريډ کې) او د څلور واړو په هکله د عثماني مصحف ادعاوې کېږي. د حيراني ځای دا دی، چې په څلور واړو نسخو کې په فسيکفيکهم الله آيت باندې سره نښه لګېدلې ده. حال دا چې دغه ډول نښه يوازې په يوه نسخه امکان لرلی شي. (د تر بحث لاندې کتاب ليکوال په دې فکر دی، چې وروسته خلکو په خپلو نسخو باندې د تبرک له مخې په پورتني آيت باندې سره نښه لګولې ده.» دغه راز، له بعضې روايتونو نه معلومېږي، چې په عثماني مصحف کې ولات حين مناص (ص: ۳) په ولا تحين ليکل شوی دی. حال دا چې په پورتنيو درې مصحفونو کې ولات حين ليکل شوی او داسې نور. د ليکوال دغه هڅه د ستاينې وړ ده، چې په ډېره خواري يې دواړه ډوله دليلونه او روايتونه راټول کړي دي. خو په پای کې يې چې کومه پايله راايستې ده، هغه همدا ده، چې د تاشقند په ميوزيم کې اوسنۍ نسخه اصلي عثماني نسخه ده. د ليکوال خبرې په لاندې ټکو کې رالنډولی شو:

۱- ابن قتيبه د عثماني مصحف تر طوس پورې د رسېدو خبره کړې ده. له «تاريخ سمرقند» نه ښکاري، چې د حضرت عثمان د يوه خپلوان نوم سعيد و. هغه دغه نسخه په ۵۴هـ کې سمرقند ته وړې.

۲- ابن بطوطه ليکلي دي، چې په بصره کې يې عثماني مصحف ليدلی وو. اټکل دا دی، چې تيمور چې کله په بصرې قبضه وکړه، نو هغه نسخه يې ځان سره سمرقند ته يووړه، له هغه وروسته دا نسخه همدلته په سمرقند کې پاتې وه. بيا په ۱۹۱۷ کې له اشتراکي انقلاب وروسته تاشقند ته ولېږدول شوه.

ان هذا المصحف الموجود عندنا هوا احد المصاحف العثمانية التى بعث بها الا الامصار ان لم نقل انه نفس المصحف الامام اذ دعوى ذلک يحتاج الى نصوص صريحة (۴۰ مخ)

«هغه مصحف چې نن له مورِ سره دی، که دا هماغه مصحف نه وي، چې حضرت عثمان به تلاوت کاوه، نو لږ تر لږه دا له هغو مصحفونو نه خامخا دی، چې ده چمتو کړل او بېلا بېلو ښارونو ته يې واستول. په دې چې له مورِ سره داسې ښکاره دلايل نشته، چې د هغوی له مخې دغه نسخه د عثمان شخصي مصحف وګڼو.»

دا مصحف ټول ۷۰٦ مخونه لري. اوس يې يوازې ۵۵۲ پاڼې پاتې دي. نوري يې خلکو د تبرک په توګه تري ايستلې دي. که هغوی خبر وای، چې دا نسخه تبرک نه دی، بلکې د اسلام تاريخي لاسوند دی، نو هغوی به هېڅ کله دا کار نه و کړی. د دين غلط تصور دين ته څومره نقصان رسولی دی.

د کاینات ستره او هیبښوونکې کارخونه د دې ګواهي ورکوي، چې دا کاینات چلوونکی لري

شمسي منظومه یا لمریز نظام د اسماني اجرامو ټولګې ته ویل کېږي، چې په مابین کې یې یو روښانه ستوری ځلېږي او شاوخوا یې ناروښانه سیارې په ځانګړو مدارونو کې ځرخېږي. تر دې دمه یوازې یو شمسي نظام پېژندل شوی دی چې زمور ځمکه هم په همدې نظام کې ده. خو د ستورپوهانو اټکل دا دی، چې په کایناتو کې به ممکن دغه ډول یو میلیون نور شمسي نظامونه هم وي.

د کهکشانونو نظام هغې ټولګې ته ویل کېږي، چې روښانه ستوري د یوه ځانګړي نظام له مخې حرکت په کې کوي. مور ته نیږدې کهکشان د شپې له خوا د سپینې کرښې غوندې ښکاري، په دې کهکشان کې شاوخوا سل بیلیونه ستوري دي او زمور شمسي نظام هم په همدې کهکشان کې دی.

که انسان د کاینات په پراختیا غور وکړي، نو خپل ځان به دومره کوچنی په سترګو ورشي، چې د خپل لویوالي خیال به د ملنډو تر بریده بې معنا ورته ښکاره شي

لمر زمور د کهکشان په قاب کې له خپلو ټولو ستورو سره په یوه ثانیه کې د ۱۷۵ میله په سرعت سره منډې وهي. زمور کهکشان دومره پراخه دی، چې له دې لوړ سرعت سره، سره زمور شمسي نظام چې د کهکشان له مرکز نه یو دوران پوره کوي، نو ۲۰۰ میلیونه کاله وخت نیسي. په کاینات کې دې ته ورته تر یوه بیلیون نه هم ډېر کهکشانونه څېې وهي او په هر کهکشان کې څو بیلیونه خورا ستر ستوري چورلېږي.

د یوه کهکشان په منځ کې ستوري له یو بل نه دومره لرې وي، چې زمور لمر ته د ډېر نږدې ستوري رنا چې په یوه ثانیه کې ۱۸۶۰۰۰ میله په سرعت سره حرکت کوي، تر ځمکې پورې په څلور کاله کې را رسېږي.

د اسماني اجرامو دغه دومره ستر نظام څه شي ټینګ کړی دی. ستورپوهان په دې اند دي، چې د اسماني اجرامو ترمنځ د کشش قوه د دې ټینګښت سبب ده. زمور د کهکشان سور د ستورپوهنې د اندازې له مخې یو بیلیون نوري کاله دی؛ یانې ۵۸۶،۵۶۹،۶۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰ میله.

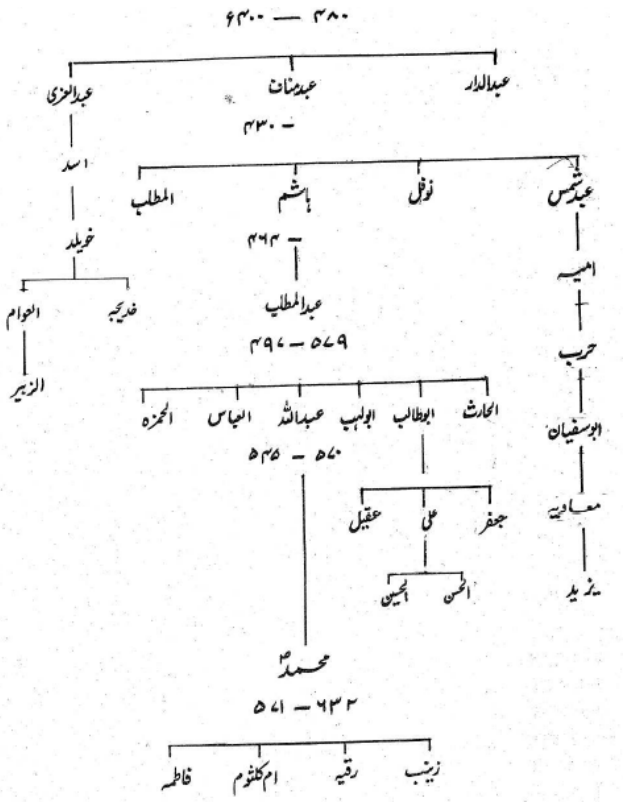
لمر د دې کهکشان نسبتا کوچنی ستوری دی، چې د تودوخې درجه یې څوارلس میلیون ډګري سانتي ګراد ده. د لمر په شاوخوا کې نهه ستوري ځرخېږي او په دې سربېره د بې شمېره وړو، وړو ستورو یوه حلقه هم له لمر نه را تاوېږي. زیاتره ستوري خپلې سپوږمۍ هم لري. زمور ځمکه ۱ سپوږمۍ، مریخ ۲، مشتري ۱۳، زحل ۱۰، اورانوس ۵ او نیپتون ۲ سپوږمۍ لري. په دې سربېره سل بیلیونه لکۍ لرونکي ستوري هم زمور د شمسي منظومې برخه دي او مریخ له ځمکې نه ۴۹ میلیونه میله واټن لري.

د لمر قطر ۸۶۴۰۰۰ میله دی او د لمریز نظام د کتلې ۹۹ سلنه برخه لمر جوړوي. د لمر کتله، د ځمکې له کتلې نه ۳۰۰،۰۰۰ چنده زیاته ده.

د لمریز نظام دروني ستوري (عطارد، زهره، مریخ، ځمکه) شاوخوا یو حجم لري. ورپسې څلور لویې سیارې مشتري، زحل، اورانوس او نیپتون دي. پلوتو، چې وروستۍ سیاره ده، حجم یې شاوخوا له ځمکې سره برابر دی.

د کایناتو د حرکت نظام تر نه اټکلېدونکي بریده هیبښوونکی او حیرانوونکی دی. سپوږمۍ له خپلې سیارې نه راځرخېږي. سیاره له لمر نه، لمر خپل ټول نظام ورسره اخیستی او د کهکشان په قاب په حرکت کې دی. بیا کهکشان له خپلو ټولو وسعتونو او بې شمېره ستورو سره په لا ډېره پراخه دایره کې ځرخېږي. دا حرکت دومره عجیبه دی، چې بعضي وختونه یو بشپړ کهکشاني نظام د حرکت په حال کې د بل کهکشاني نظام له منځ نه تېر شي او د دواړو ترمنځ هېڅ حادثه او تصادم

هم نه رامنځته کېږي.

محمد بن عبدالله بن عبدالمطلب بن هاشم بن عبدمناف بن قصی بن کلاب بن مره بن کعب بن لوی بن غالب بن فهر بن مالک بن کنانه بن خزیمة بن مدرکه بن الیاس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان

یوه کورنۍ جګړه چې په ټول تاریخ یې سیوری خپور شو

د قادسیې په جګړه (۱۴هـ) کې چې د دواړو خواوو لښکرو یو بل ته سنګرونه ټینګ کړي وو. له ایراني لښکر نه یو مشهور توریالی په خپل اس د جنګ ډګر ته راووت. له اسلامي لښکر نه عاصم بن عمرو د مقابلې لپاره ور وړاندې شو. د دوی دواړو ترمنځ لا یو څو وارونه شوي وو، چې ایراني عسکر پښې سپکې کړې. عاصم بن عمرو له شا ورپسې ورغی. ایرانی شهسوار د خپل لښکر لومړني صف ته نږدې شوی و، چې عاصم بن عمرو پرې ور ورسېده او د هغه اس یې له لکۍ نه راونیوه او را ویې ګرځاوه. سړی یې له اس نه راپورته کړ او په زور یې په اس باندې خپلې مخې ته کښاوه او بیا یې اس ته پونده ورکړه او له خپل لښکر سره یو ځای شو.

د صفین او جمل (۳۶هـ) په خپلمنځي جګړو کې د دغه ډول زړورو خلکو ۹۰ زره سرونه وشیندل شوو. حقیقت دا دی، چې که د راشده خلافت په پای کې خپلمنځي جګړې نه وای پیل شوې، نو د ځواک او زور کوم بې ساری سېلاب چې له عربي نړۍ راپورته شو، هغه به د اسیا، افریقا او اروپا ټولې سیمې د توحید په سیمو بدلې کړې وې. یوازې استرالیا او امریکا به ممکن د استثنا په توګه پاتې وو، چې په پخوا زمانو کې له پراخو سمندرونو نه اخواته اوښتل د امکان وړ خبره نه وه.

هغه څه وو چې د دې سېلاب مخ یې د «بل» په ځای «ځان» ته بدل کړ. دا خبره به تر ډېره بریده سمه وي، چې د دې سبب یوه کورنۍ جګړه وه، چې پراخه شوه او د ملي جګړې رنګ یې واخیست او بلاخره په ټول اسلامي تاریخ خپره شوه.

په ۲۰۷ز کې د عرم سېلاب له لاسه په یمن کې ډېره لویه تباهي راغله. د دې ځای اوسېدونکو خپل وطن پرېښوده او نورو سیمو ته یې مخه کړه. په دې خلکو کې خزاعه قبیله مکې ته راغله او د حضرت اسماعیل (۱۹۳۷ - ۲۰۷۴ق م) اولاده یې له سیمې وشړله او مکه یې ونیوله. وروسته د دې سیمې ځایي اوسېدونکي یوې او بلې ته خوا تیت او پرک شو. شاوخوا دوه نیم سوه کاله په مکه باندې د خزاعه قبیلې ولکه ټینګه وه. قصی بن کلاب لومړنی شخص و، چې د قریشو پاشلی ځواک یې بېرته یو موټی کړ او په ۴۴۰ز کې یې له جګړو وروسته له خزاعه قبیلې نه د مکې سرداري بېرته واخیسته.

قصی خانه کعبه ورغوله. د رفاده، سقایه، حجابه او قیاده منصبونه یې ایجاد کړل. د ملي نښې په توګه یې لواء جوړه کړه. د ملي شورا بنسټ یې کېښوده، چې دارالندوه به یې بلله. طبیعي ده، چې له دې ټولو هڅو وروسته قصی ته د ټولو قریشي قبیلو سرداري په ګوتو ورغله.

له قصی نه وروسته د قریشو سرداري د ده په زامنو کې روانه وه، خو په دریم نسل کې د قصی په کورنۍ کې د واک په سر شخړې شروع شوې. د قصی لمسی هاشم ډېر هوښیار او برجسته سړی و. ده د تجارت له لارې نه یوازې خپله شتمني زیاته کړه، بلکې قریش یې هم د بین المللي

تاجرانو مقام ته ورسول. ده د خپلو وروڼو په مرسته د غسان او حبشې له پاچاهانو او د یمن، عراق او فارس له حکومتونو سره تجارتي تړونونه وکړل او خصوصي امتیازات یې ترې لاسته راوړل. د روم قیصر نه یې هم دا اجازه ترلاسه کړه، چې د قریشو تجارتي مالونه به له مالیې پرته د شام او فلسطین هېوادونو ته تېرېږي. نو په دې سره د قریشو تجارتي قافلې به په اوړي کې شام ته تللې، ځکه چې دغه سیمه یخه او سرسبزه وه او د ژمي په موسم کې به یې یمن ته سفرونه کول، چې ګرمه علاقه وه. (قریش: ۲) هاشم د خپلو تدابیرو له لارې د قریشو اقتصاد ته ډېره زیاته وده ورکړه او په پایله کې یې په ټوله قبیله کې لویي او عظمت ومنل شول.

د هاشم دې درناوي او پرمختګ د دغې کورنۍ په بله خانګه کې د ده په خلاف کینه او قسات ته لاره جوړه کړه. د هاشم ورور عبدشمس، خو په تېره بیا د عبدشمس زوی امیه د هاشم سرداري هېڅ نه خوښوله. امیه له خپل تره نه د سرداری د تروړلو ډېرې زیاتې هڅې وکړې، خو په دې موخه کې یې بری په برخه نه شو تر دې چې په همدې غم او خفګان کې یې یو ځل مکه پرېښوده او شام ته یې مخه کړه او لس کاله یې همالته تېر کړل.

له هاشم نه وروسته یو ځل بیا د ده زوی عبدالمطلب د خپلې دبدبې او وړتیا له امله د قریشو سردار شو او د امیه اولاده بیا هم تش لاس پاتې شوه. په دې ډول واک د قصی په هاشمي خانګه کې پاتې شو او د اموي خانګې ژبه پرې لمده نه شوه.

په ۸ هـ کې چې کله رسول الله ﷺ له لسو زرو صحابوو سره د مکې د فتحې لپاره روان شو، نو په یوه ځای کې یې خپل تره عباس رض ته وویل، چې ابوسفیان درسره واخله او په لاره کې پاس په کومه غونډۍ کېنئ، تر څو ابوسفیان، چې د بدر له غزوې وروسته د قریشو تر ټولو لوی رهبر و، د اسلامي پوځونو نندارە وکړي. حضرت عباس همداسې وکړل. حضرت عباس چې ابوسفیان ورسره کړ او د یوې تنګې غرنۍ لارې په خوا یې حرکت وکړ او هلته یې د کېناستو لپاره ورته وویل، نو ابوسفیان یو څه اندېښمن شو او وارخطا یې له خولې ووتل: «**غدراً یا بنی هاشم**» بني هاشمه! آیا د درغلۍ اراده لرئ؟

او کله یې چې لس زره کسیز وسله وال پوځ مخې ته تېر شو، نو په ابو سفیان د وېرې کېفیت راغی، او ویې ویل: «**لقد اصبح ملک ابن اخیک الغداة عظیما**». د وراره واکمني دې نن ورځ ډېر ستره شو.

د عبدمناف د کورنۍ په دې دوو څانګو کې کشمکش دومره ډېر و، چې د جاهلیت په زمانه کې یو کس له یو څه سودا سره مکې ته راغی. یو کس د خریداري لپاره سودا ترې واخیسته، خو پیسې یې ور نه‌کړې او نه یې سودا بېرته ورکړه. هغه سړی یوې غونډۍ ته وخوت او چیغې یې شروع کړې. دا خبره د عربو د شان او دبدبې ډېره خلاف وه. نو د بنو هاشم ځینو کسانو د سوداګر مرستې ته راودانګل. هغوی په خپلو منځونو کې ژمنه وکړه، چې که په مکه کې کوم مسافر یا پردی وځوروول شو، نو دوی ټول به یې پوره ملاتړ کوي. د بنو هاشمو په دې معاهده کې بنو اسد، بنو زهر، بنو تیم هم ورشریک شوو. خو د عبدشمس کورنۍ له بنوهاشم سره د خپلې کرکې او کینې له امله په دې تړون کې برخه وانه خیسته.

د تاریخ په کتابونو کې چې دغه ډول پېښې لیدل کېږي، هغه په اصل کې د بنو امیه او بنو هاشمو ترمنځ د همدغسې کورنیو کشمکشونو نمونې وي.

د قصی بن کلاب د کورنۍ په دې دوو څانګو کې د سرداری په سر کرکه روانه وه، او زیاتره وختونه به یې وړې او غټې جګړې هم کېدلې. تر دې چې د هاشم په کورنۍ کې پیغمبر سترګې وغړولې. اوس نو د اموي کورنۍ په زړونو کې د کرکې لمبې لا زورورې شوې.

دوی لومړی د نبوت مخالفت وکړ او هڅه یې وکړه، چې په دې ډول بني هاشم ته ټیټه وښیي. خو کله چې نبي کریم ص خپلو ټولو مخالفینو ته ماتې ورکړه او په مکې باندې یې قبضه ترلاسه کړه، نو ښکاره شوه، چې نور د نبوت مخالفت کول کومه ګټه نه لري. نو ابوسفیان، د ده زوی معاویه او نورو امویانو اسلام ته غاړه کېښوده، خو بیا هم په دوی کې دا احساس پاتې و، چې له نبوت نه وروسته به سیاسي اقتدار د بنو هاشمو لاسونو ته نه ورپرېږدو.

حضرت عمر رض له ځان نه وروسته علي بن ابی طالب د خلافت لپاره ډېر وړ کس لیده. خو د همدې اندېښنې له مخې يې حضرت علي د خلافت لپاره نه شوای نومولی. حضرت عثمان د امیه کورنۍ په یوه ځانګه پورې تعلق درلوده، نو د هغه له شهادت نه وروسته چې حضرت علي خلیفه وټاکل شو، نو د بنو امیه لپاره دا خبره د زغم وړ نه وه. د حضرت عثمان له شهادت وروسته د قصاص مسئلې سمدستي دوی ته یوه کامیابه سیاسي حربه په لاس ورکړه او د دغې جذباتي نعرې په سر يې لوی شمېر مسلمانان په خپل ځان راټول کړل. سره له دې چې په دې هڅه کې بریالي نه شول، چې څلورم خلیفه د خلافت له منصب نه لرې کړي، خو معاویه بن ابی سفیان بن حرب بن امیه له خپلې ګورنرۍ نه ګټه پورته کړه او د اسلامي قلمرو له نیمایي نه ډېره برخه يې له سیاسي پلوه بېله کړه. د حضرت عثمان د شهادت په نوم دوی په خلکو کې داسې اور ته پوکی ورکړ، چې خلکو د لښونیانو غوندې حضرت علي هم وواژه. د جمل او صفین په جګړو کې چې د ۹۰ زره مسلمانانو سرونه وپاشل شوو او تر لسو کلونو پورې د اسلام د توسیع سېلاب په ټپه ودرېده، هغه په اصل کې د امویانو او هاشمیانو د همدغې کورنۍ جګړې ثمره وه، چې ټول اسلامي امت يې په خپلو لمبو کې لولپه کړ.

حسن بن علي په دې راز ډېر ښه پوهېدلی وو، همدا وجه ده چې حسن د امیر معاویه په حق کې له خلافت نه تېر شو او خپل کشر ورور حسین بن علي ته يې هم مشوره ورکړه، چې د خلافت له مسئلې نه دې ځان بالکل ګوښه کړي ځکه چې خلک دې ته تیار نه دي، چې نبوت او خلافت دې دواړه په علوي کورنۍ کې یو ځای سره ووینې. خو د حضرت حسین رایه دا وه، چې د حق لپاره خپل سر په ورغوي کې ایښودل د باطل په مخکې له سر ټیټولو نه بهتر دی. همدا وه، چې حضرت حسین د خلافت په لاره کې خپل سر ځار کړ. دا پېښه په ٦١هـ کال کې پېښه شوه.

له هغه وروسته اموي واکمنۍ رامنځته شوه. خو بنو امیه چې بنو هاشمو ته په زړه کې کوم بغض او عناد درلوده، هغه وخت په وخت د ملکي چارو په تنظیم کې هم سترګکونه وهل. تر دې پورې چې د دوی دا ذهن جوړ شوی و، چې د هاشم ټوله اولاده له منځه یوسئ، تر څو په راتلونکي کې يې د خلافت هېڅ دعواګر پاتې نه شي. دغه علتونه وو، چې یوه داسې فضا جوړه نه شوه، چې بنو هاشم دې د خپلو سیاسي حقونو ربړېدل هېر کړي. له دننه ځخه د دوی په زړونو کې تل د مخالفت اورونو لمبې وهلې. تر هغو چې د ۱۳۲هـ کال پای د یوه بل انقلاب شاهد هم شو، چې بنو عباس د ایرانیانو په مرسته بنو امیه ته د پای ټکی کېښوده.

د بنو امیه فتنه ډېره زیاته تونده وه. خو دغه فتنه په ټوله کې سیاسي فتنه وه. نو ځکه له سیاست سره د دې فتنې جړې هم وچې شوې. خو بنو هاشم یوه بله تېروتنه دا وکړه، چې د دې لپاره چې خلافت د خپل ځان لپاره منحصر کړي، نو خلافت يې د عقیدې مسئله وګرځوله. دغې تېروتنې یوې سیاسي مسئلې ته مذهبي حیثیت ورکړ او دا امکان يې د تل لپاره د مرغۍ پې کړ، چې د نورو سیاسي جګړو په څېر دا جګړه یوازې مهالنی نقصان ورسوي او د راتلونکو نسلونو لپاره مازې د تاریخ یوه پاڼه پاتې شي.

سیاست په مذهب باندې د بدلولو دغې غلطي اسلام ته دومره تاوانونه اړولي دي، چې شمېر يې ناشونی دی. مثلاً د موضوع حدیثونو د جوړولو فتنه تر ټولو له مخه د همدغې انګېزې له مخې راپورته شوه او دواړو خواوو بې شمېره حدیثونه اختراع کړل. یوې خواته بنو هاشمو د حضرت علي په فضیلت کې دا حدیث راوایسته:

«**انا مدینة العلم و علی بابها**» زه د علم ښار یم او علي د دې ښار دروازه ده.

بل خواته مقابل لوري هم له ځانه یو حدیث اختراع کړ او ویې ویل چې بشپړ حدیث په دې ډول دی:

«انا مدینة العلم و ابو بکر اساسها و عمر حیطانها و عثمان سقفها و علی بابها»

زه د علم ښار یم، ابو بکر يې ستنه ده، عمر يې دېوال دی، عثمان يې چت دی، علي يې دروازه ده.

له دغو ډول شیانو نه چې اسلام ته څومره زیان واوښته، د هغه جبران اوس ناشونی دی. خو دا د الله تعالی لوی فضل دی، چې د خپل ځانګړې رحمت له مخې يې قرآن کریم خوندي وساته. که داسې نه وای شوي، نو په دغو جګړو او دغو فتنو کې به اصل دین ورک شوی وو او د الله تعالی بندګان به تر قیامته پورې په سوچه حقیقت باندې له پوهېدو بې برخې پاتې وو.

حدیث (مولانا سید ابو الحسن علی ندوی)

نبوي حديث يو ډول ډايري او د هغه ۲۳ کلن ژوند ګويانه کتاب ګڼلی شو، چې حضرت محمد ص د نبوت له سرفرازۍ وروسته په دې ځمکه تېر کړی دی. دغه محتاط ټول شوی سند مونږ ته ښيي، چې رسول الله ص به څرنګه ژوند تېراوه او د شپې او ورځې چارې يې څه وې. دغه راز د نبوي اخلاقو د باريکيو، عادتونو، لومړيتوبونو، جذباتو، افکارو او قول او عمل په هغو تفصيلاتو پوهېدلی شو، چې د تېرې زمانې بلکې د اوسنۍ زمانې د ګڼو معاصرو شخصيتونو په اړه يې هم نه شو موندلی. د حديثو له لارې هر انسان خپل پيغمبر داسې پېژندلی، د هغه له مجلسونو نه ګټه اخيستلی او د مقدسو ساګانو فيض يې وړلی شي، ګواکې د هغه په مجلس کې ناست دی او خبرو ته يې غوږ نيولی دی او له هغه سره يو ځای ژوند کوي. د پېژندنې او معرفت دغه لاره له هغو ټولو خطرونو او مفاسدو پاکه ده، چې په انځورګرۍ او مجسمه سازۍ کې ليدل کېږي او يا يې تېر امتونه ډېر بد هدف وګرځېدل. تېرو امتونو د خپلو پيغمبرانو او روحاني مشرانو د ياد د ژوندي ساتلو په خاطر انځورګرۍ او مجسمه سازۍ ته پناه يووړه او بالاخره يو وخت په ښکاره بت پرستۍ اخته شول. (منصب رسالت، ۲۱۱)

له مرګ وروسته ژوند

پر ۲۰ جون ۱۹۷۶ز کال کې له شري مول چند (زوکړه ۱۸۸۸) سره د ليدنې پر مهال هغه راته د خپلې مېرمنې کيسه وکړه. دی د سجن ملتان اوسېدونکی و، خو په ۱۹۴۷ کې ډيلي ته راغی. اوس په نوې ډيلي کې له خپل زوی سره اوسېږي. د ده مېرمنه شريمتي تولسی بايي (۱۸۹۰-۱۹۶۵) ډېره نېکه او مذهبي ښځه وه. هغه په ملتان کې په ۱۹۱۹ کې ناروغه شوه. حالت يې نازک شو. تر دې چې يوه ورځ يې د نبض حرکت او ساه ودرېده. خلکو فکر وکړ، چې نوره مړه شوې ده او په پوزه کې يې پنبه ورکېښوده او د اخري وخت د رواجونو تياری يې پيل کړ. دا کيفيت شاوخوا پنځه دقيقې پاتې و، چې ناڅاپه يې وجود په حرکت راغی، ښځې سترګې خلاصې کړې او بېرته را «ژوندۍ» شوه.

له پاڅېدو سره يې وويل «زه چېرته وم؟» چې پوښتنه يې تړې وکړه، نو دې وويل، چې څو کسان مې وليدل چې راغلل او زه يې د تونل غوندې ګرده لاره کې ورسره روانه کړم. په تلو تلو کې يو ځای ته ورسېدو، چې د پاچا دربار لګېدلی و. شاوخوا ته ډېر ښکلي باغونه وو. داسې باغونه ما تر ننه پورې نه وو ليدلي. يو ډېر دروند او د دبدبې سړی هم ناست و. مخې ته يې ډېر کتابونه خواره واره پراته وو، چې د خلکو نومونه پرې ليکل شوي وو. چا چې زه ورسره بيولې وم، هغوی زما نوم وروښوده، نو هغه سړي ورته وويل «تاسو غلط کس راوستی دی، دا ژر بېرته ورسوئ.»

او په دې ډول زه بېرته دلته راغلم.

دا کومه نادره کيسه نه ده. «له بلې دنيا نه د بېرته راتګ» واقعه ډېرو زياتو خلکو ته ورپېښه شوې ده. تر دې چې په

له deenodanish.com څخه ښکته شوی Deen-o-Danish

معاصره اروا‌پوهنه کې دا مسئله په مستقل ډول د څېړنې او مطالعې موضوع ګرځېدلې ده. په امریکا کې د یوې دوولس کلنې نجلۍ پېښه ثبت شوې وه. دغه نجلۍ یو ځل له مړینې وروسته بېرته راژوندۍ شوې وه. بیا یې په حیرانه او پرېشانه حالت کې خپل مور او پلار ته ویلي وو «د مرګ په دره کې مې له خپل ورور سره ولیدل. ورور مې ډېر په مینه راسره روغبړ وکړ. ما نه غوښتل چې زه د هغه له دنیا نه بېرته راستنه شم. خو هغه زه بېرته دلته را واستولم.» هغې زیاته کړه «دا ملاقات زما لپاره ډېر عجیب و. ځکه تر اوسه پورې خو زما هېڅ ورور نشته.» د نجلۍ مور او پلار په دې خبره ډېر زیات حیرانه شوو.

په قرآن کریم کې راغلي: ژر به خپلې نښانې در وښیي بیا به اخرت وپېژنئ. (سوره نمل - پای) په اوسنۍ زمانه کې د ځینو ښکارندو د علمي مطالعې له لارې چې له مرګ نه وروسته د ژوند په هکله کوم دلایل وړاندې کېږي، و دې شي، چې همدغه ډول نښې نښانې به ښکاره شي. زمور د اوسنۍ دنیا او له مرګ نه وروسته دنیا په منځ کې شاید ځینې کړکۍ خلاصې وي، چې انسان پرې د خپل ژوند راتلونکي پړاو ته تر ننوتو دمخه لا سر ورهسکولی شي.

حقیقت دا دی، چې د دې نجلۍ یو کوچنی ورور و، چې په کمکیني کې وفات شوی و او نجلۍ ته په دې هکله هېڅ هم نه و ویل شوي.

معاصر تجرباتي ساینس د مرګ یا د بلې دنیا مسئله په دې خبره له سترګو غورځولې وه، چې دا مازې یو خیالي او تصوراتي شی دی او له ساینسي لارې یې مطالعه نه شي کېدلی. خو په اوسنۍ زمانه کې داسې پېښې مخې ته راغلې دي، چې پوهان یې په خپلو تېرو نظریاتو باندې بیاکتنې ته اړ کړي دي. تر دې چې د مرګ او بلې دنیا د مسئلې د ساینسي مطالعې لپاره په اوسنۍ زمانه کې د علم یوه خپلواکه څانګه منځته راغلې. په تېره په امریکا کې په دې موضوع باندې ډېرې برجسته څېړنې روانې دي او د هغو پایلې د کتابونو او راپورونو په بڼه خپرېږي. هغه امریکایي پوهان چې په دې موضوع کې څېړنې کوي، د ځینو نومونه یې په لاندې ډول دي:

ډاکټره الزابیت کیوبلر روز

دوکتور دانیال فریډم

ډاکټر رابرټ ګین

له deenodanish.com څخه ښکته شوی Deen-o-Danish

ډاکټر چارلس گرفیلډ

ډاکټر کارلس اوستس

ډاکټر رابرټ ډین ډی کیسل

پروفیسور ایلنډور هیرالډسن

پورفیسور آین ستیون سن

هغه تجربې او مشاهدې چې معاصر انسان دې ته مجبوروي چې له مرګ نه وروسته ژوند د یوه واقعیت په توګه ومني، یو له هغو نه د «مړو شویو کسانو بېرته راتګ» دی. داسې ډېرې زیاتې پېښې ثبت شوې دي، چې له طبي پلوه د یوه کس مړینه تایید شوې وه، خو هغه بېرته دې دنیا ته راستون شوی او حاضرو کسانو ته یې داسې تجربې بیان کړې دي، چې د بلې دنیا وجود پرې ثبوتېده. مثلاً له خپلو مړو شویو خپلوانو سره ملاقات.

یوه عامه مشاهده دا ده، چې انسان د زنکدن په وخت کې خپلو خپلوانو او دوستانو ته اوازونه کوي. که څه هم په دې وخت کې دی د بې هوښۍ په جهان کې وي او د شاوخوا له ژوندیو کسانو نه خبر نه وي، خو دی مړو شویو عزیزانو او دوستانو ته داسې اوازونه کوي، ګواکې هغوی په خپلو سترګو وینې، ګواکې هغوی یې په خوا کې ولاړ دي او د دې لپاره یې څنګ ته راغلي دي چې دی بلې دنیا ته ورسره یوسي. ویل کېږي، چې کله انسان خپلو وفات شویو خپلوانو ته نعرې وهل پیل کړي، نو باید په وه شو، چې اخري شېبې یې رارسېدلې دي.

پنځوس کلن ډاکټر روز تر زرو ډېر داسې خلک له نیژدې مشاهده او مطالعه کړي دي، چې د زنکدن په حالت کې ګرفتاره وو او ګواکې د اوسنۍ دنیا او راتلونکې دنیا منځ ته رسېدلي وو. دې خلکو ډاکټر ته وویل، چې د زنکدن په وخت کې یې ګڼ داسې ملګري او خپلوان لیدو ته راغلل، چې پخوا وفات شوي وو «ترڅو د اخرت د سفر په وخت کې مرسته ورسره وکړي.» که دا خلک په دې دنیا کې د خپل بدن له کوم غړي بې برخې وو، نو د زنکدن په حالت کې به یې داسې محسوسول لکه بدن یې چې له هر اړخه بشپړ وي. مثلاً هغه شخص چې ګوډ به و، هغه به داسې احساسوله، چې دواړه پښې یې رکې و روغې دي.

دغه راز خوبونو هم له مرګ نه وروسته د ژوند په تړاو تجرباتي ثبوت وړاندې کړی دی. داسې ځانګړې پېښې هم ثبت شوې دي، چې یو چا په خوب کې له یوه مړه شوي کس سره لیدلي او خوب لیدونکي ته یې بعضي داسې معلومات او خبرې ښودلې، چې یوازې یو مړ شوی کس پرې پوهېدلی شي.

ډاکټر کسیل په شمالي کارولینا کې د یوه شتمن کس په اړه راته وویل، چې د هغه څلور زامن وو. دغه کس له خپلو درې زامنو نه په کومه خبره خفه شو او د خپلې وصیت نامې په مرسته یې دغه درې واړه اولادونه په جایداد کې له خپل حق نه محروم کړل. کله چې دی وفات شو، نو لنډه موده وورسته هغه څلورم زوی خپل پلار په خوب کې ولیده، چې د وصیت له مخې ټول جایداد د هغه په نوم لیکل شوی وو. په خوب کې یې پلار د خپلې خوښۍ له چېنو نه یوه چېنه اغوستې وه او ډېر زیات له غوسې او ګیلو نه ډک وو او د خبرو په جریان کې یې بیا بیا ځلې د خپلې کورتۍ دننې جېب ته اشاره کوله. د ځوان چې سترګه راخلاصه شوه، نو د خپل پلار هغه کوټ چې د خوب په وخت کې یې اغوستی و، له الماری راوایست او په دننې جېب کې یې لاس ننویست. د زوی یې له حیرانتیا خوله وازه پاتې شوه، چې ویې لیدل چې په جېب کې یې د پلار په لاس لیکل شوې وصیت نامه پرته وه. په وصیت نامه باندې د شاهدانو لاسلیکونه هم شوي وو. او په دغه وصیت کې تېر وصیت منسوخ شوی وو او هغو درې زامنو ته یې هم حق ورکړی وو، چې د خپلې برخې جایداد ترلاسه کولی شي. پلار له مرګ نه لږ دمخه د جایداد د وراثت په هکله خپله

له deenodanish.com څخه ښکته شوی Deen-o-Danish

پربکړه بدله کړې وه. او وصیت نامه یې له سره لیکلې وه او د خپلې بخملي چپنې په دننې جېب کې یې اچولې وه. او بیا مخکې له دې چې خپل ټول زامن د خپلې پربکړې له بدلېدا خبر کړي، له نړۍ نه یې سترګې پټې کړې وې.

دغسې پېښه د یوې ښځې هم ثبت شوې وه. د ښځې عملیات و، او د عملیاتو په جریان کې دا پوره بې هوښه وه. خو وروسته ښځې ډاکټران په عملیاتو کې له یوې تېروتنې خبر کړل او ډاکټرانو سمدستي خپله تېروتنه اصلاح کړه. په دې سربېره د عملیاتو په جریان کې چې ډاکټرانو کومې خبرې کړې وې، د هغو خبرو یو څه برخه یې هم د مسؤل ډاکټر په وړاندې وویله او د ډاکټرانو ډلې یې هم خبرې ورسره تائید کړې.

داکټر فیلډ ویل، چې په همدې وروستیو کې یې د یوې زړې ښځې معاینه کوله. دا ښځه د هډوکي په سرطان اخته وه. او حالت یې مخ په ځوړ روان و. موږ د ناروغې د درد د لرې کولو چې هر څومره طریقې عملي کړې، یوې یې هم ګټه ونه کړه. خو ناڅاپه مې داسې احساس کړه لکه حالت یې چې ډېر ښه شوی اوسي. له ښځې نه مې د دې ناڅاپي بدلون پوښتنه وکړه. هغې وویل، چې همدا اوس یې وفات شوې مور لیدو ته راغلې وه او دې ته یې وویل، چې ډېر ژر به دواړه سر یو ځای شي. له خپلې مور سره له خبرو وروسته ښځه ډېره زیاته پرسکونه وه او څو شېبې وروسته یې ساه ورکړه.

دا او دې ته ورته نورې ډېرې پېښې دي، چې له څېړنې او پلټنې وروسته د علماوو یوې ډلې راتلونکی ژوند د واقعیت په توګه منلی دی. هغوی وایي چې «موږ له ناڅاړ دا خبره منو، چې له مرګ وروسته یو بل ژوند هم شته، موږ په دې حقیقت د ساینسي تجربو په مټ هم پوهېدلی شو.»

مرګ د ژوند پای نه دی، راتلونکي ژوند ته د ننوتو دروازه ده.

په غربي نړۍ کې د مرګپوهنې (Thanatology) یوه خپلواکه څانګه منځته راغلې، چې په ساینسي میتود څېړنې او تحقیقات کوي. د دې علم په شاوخوا کې ګڼ نور علوم هم پنځېدلي دي. مثلاً د (لوی) عمر ساینس (Gerontology)، اینده پوهنه (Futurology) او داسې نور.

د امریکا ټایم مجلې (۷ جنوري ۱۹۴۷) لیکلي و: «ډېر وخت نه دی تېر شوی، چې د مرګ په هکله به زیاتره بحثونه د هغو خاصو کتابونو موضوع وه، چې په اروپا کې به لیکل کېدل او له هغه ځایه به امریکا ته راواردېدل. خو اوس ناڅاپه مرګ په امریکا کې هم ډېره زیاته د خوښې وړ موضوع ګرځېدلې ده. د مینې سوټا پوهنتون په دې ویاړي چې د مرګ د مطالعې یو مرکز یې جوړ کړی دی. یو سي ایل اې هم په خپل چوکاټ کې یو لابراتوار جوړ کړی، چې هدف یې ژوند ته د زیان رسوونکو حالاتو مطالعه ده. په غونډو کې اوسمهال د مرګ موضوع، د جنس او سیاست په څېر له همېشه بهار موضوعاتو هم ور اړولې ده. د اټلانټیک په یوه مضمون کې ویل شوي دي، چې د کتابونو یو نوی ډول پیدا شوی دی، چې د مرګپوهنې کتابونه یې بولي.»

«الرساله» تر نورو پورې ورسوئ!

الرساله مازې یوه میاشتنۍ مجله نه ده. د ملت جوړونې او د اسلام د احیاء رسالت دی. د الرساله په رسولو کې هلې ځلې کول د الله تعالی په خادمانو کې د خپل نوم ورزیاتول دي.

له اسلام نه دمخه د عربو د تاريخ باوري سرچينه قرآن کريم دی نه لرغونی جاهلي ادب

مصري ليکوال ډاکټر طه حسين (۱۸۸۹-۱۹۷۳) د عربو په جاهلي ادب يو کتاب ليکلی دی. دی وايي، چې د عامه باور په خلاف، د لرغونو عربو د ژوند په هکله د معلوماتو بهترينه سرچينه قرآن کريم دی نه جاهلي ادب. دلته د طه حسين د خبرو لنډيز ته تم کېږو.

«زه چې د جاهليت د زمانې په عربو څېړنه کوم، نو امروالقيس، نابغه، اعشی، زهير، قس بن ساعده او اکثم بن ضيفی د اشعارو په لاره هېڅ کله نه ورځم. زه به جاهلي ژوند په قرآن کريم کې لټوم. ځکه له قرآن کريم نه پرته د جاهليت د زمانې تر ټولو ربښتيني نقشه بل هېڅ ماخذ هم نه شي انځورولی.

له مورِ سره چې د جاهليت د اشعارو کومه زېرمه خوندي ده، له هغه نه د عربو د ژوند يو داسې تصوير سترګو ته درېږي، چې خاموش، بې بنياده، منځ‌تشی، له مذهبي احساساتو بالکل خالي دی. که داسې نه وي، نو بيا د امروالقيس، طرفه او عنتره په شاعري کې دا جذبه ولې نه ترسترګو کېږي؟

قرآن کريم د جاهليت د زمانې بيخي يوه جدا نقشه راته ترسيموي. آيا قرآن د روم او ايران ترمنځ د جګړې يادونه نه ده کړې، چې عرب قوم يې په دوو برخو وېشلی و. يوې ډلې د روم خير او ښېګڼې ته سينه دربوله. بل لوري د ايران لمنه ټينګه کړې وه. دا ټکی د اوسنيو جاهلي ادبياتو منونکو پر دې ګمان د ناسم مهر لګوي، چې عرب قوم له دنيا سره تعلقات نه لرل. تاسو وليدل، چې قرآن کريم په څه ډول د روم او ايران له سياستونو سره د دې خلکو د دلچسپۍ او لېوالتيا يادونه کوي.

په سوره قريش کې له بيروني نړۍ سره د عربانو اقتصادي اړيکې سپړل شوې دي. دا دواړه سفرونه به د خارجي دنيا په لور کېدل. يو د شام په لور، بل د يمن، ايران او حبشې په لور. د عربي پيغمبر سيرت هم راته وايي، چې عرب قوم د باب المندب له تنګنا نه په تېرېدو د حبشې هېواد ته هجرت کړی و. همدا سيرت مورِ ته وايي، چې دا قوم په حيره تېر شو او له يوې خوا د ايران تر هېواده پورې، او له بلې خوا د شام او فلسطين له لارې مصر ته رسېدلی و.

د امروالقيس کلام ولولئ يا د کوم بل شاعر اثار، ان د جاهلي ادب ټوله ذخيره په دا بل مخ واړوئ، د عربانو د اقتصادي ژوند په تړاو به يوه کلمه هم داسې ونه مومئ، چې د هغوی د اقتصادي اړيکو په برخه کې راته د لارې مشال په لاس راکړي.

قرآن کريم عرب قوم په دوو طبقو وېشلی دی. يوه پانګواله طبقه ده، چې په مال او دولت سر ورکوي او په سود خورۍ کې ډوب پروت دی. بله طبقه د تنګلاسو ده. قرآن کريم په واضحو ټکو کې د همدې دوهمې طبقې په ملاتړ کې ولاړ دی او سودخورې طبقې ته وايي، چې له خدای او رسول سره جنګ ته اماده شئ. دا خبره په صراحت سره هغه فساد راپه ګوته کوي، چې د عربانو په اقتصادي ژوند کې يې غځونې کړې وې. د جاهلي ادب د نظم او نثر هغه کومه کړکۍ ده، چې له هغې نه د نېستمنو او شتمنو ترمنځ د طبقاتي کشمکشونو او ربړو څرګونه رابښکاره شي. هغه ادب به څه ادب وي، چې هغه دردونه انعکاس نه کړي، چې نېستمنو به د خپلې نېستۍ له لاسه په ځان تېرول؛ او چې د خپلې زمانې د تمدني، اجتماعي او اقتصادي ژوند له ترجمانۍ نه معذور وي.

له deenodanish.com څخه ښکته شوی Deen-o-Danish

په قرآن کریم کې بیا بیا ځلې بخیلي او حرص غندل شوي دي. دغسې آیتونه راته ښیي، چې د جاهلیت په زمانه کې عربانو پیسو ته په سپکه سترګه نه کتل او نه یې پیسې هسې د خاورو غوندې بادولې، هغسې چې د جاهلیت په شاعري کې لیدل کېږي، بلکې په دوی کې که د پراخه لاس خلک وو نو بخیل او کنجوس خلک هم په کې وو. که پیسې بادوونکي وو، نو حریصان هم په کې وو. او حق خبره دا ده، چې د عربانو ژوند په ریښتیا هم همداسې و. ځکه په مکه او مدینه کې د ژوند اصلي بنسټ تجارت و. او په لرغونو قومونو کې چې هر چېرته د تجارت یادونه راغلې ده، په خوا کې یې سود، بخل، حرص او ظلم هم یاد شوی دی. دا عیبونه د شتمنیو له جمع کولو سره تړلي دي. حال دا چې په جاهلي ادب کې د دې خبرو هېڅ یادونه نشته. قرآن کریم په ډېر پرېکنده انداز کې د مکې، مدینې او طایف هماغه تصویر زمونږ مخې ته ږدي، چې له نورو لرغونو ښارونو، اتن، روم او کارتیج (قرطاجنه) له تصویرونو سره څنګ وهي.

د جاهلي ادب په نوم کوم څه چې مونږ ته راپاتې دي، هغه یوازې د صحرا او بادیې عربي ژوند راته یادوي او هغه هم نیمګړی او نیمکله. مونږ د جاهلیت د زمانې په اشعارو کې نه کوم چېرته د سمندر یادونه وینو، او نه سمندر ته کومه اشاره شوې ده. ګواکې د جاهلیت د زمانې عرب قوم له سمندر نه اصلاً خبر نه وو او هېڅ کله یې په سمندر پښه نه وه ورکړې. مګر قرآن کریم په عربو دا احسان وربارويي، چې «خدای ستاسې لپاره سمندر اېل کړی دی او ستاسې لپاره په سمندر کې ګټې دي.» همدا راز قرآن کریم دا احسان هم پرې ږدي، چې «له سمندر نه تاسې تازه غوښه ترلاسه کوئ» دا ښکاره ثبوت دی، چې عرب له دې شیانو سره بلد وو. د جاهلیت په اشعارو کې دا شی چېرته پیدا کولی شو؟

حقیقت دا دی، چې د جاهلیت د ورځو صحیح تصویر باید د بې معنا جاهلي ادب په ځای په قرآن کریم کې ولټول شي.

(الادب الجاهلی)

توکه

د مرزا غالب (۱۸۶۹- ۱۷۹۷) د کور په بام باندې یوه خونه وه او له دې خونې سره جوخته یوه تنګه او تیاره وړه کوټګۍ وه. د اوړي په موسم کې به دا کوټګۍ ډېره یخه وه. په سخته ګرمي کې به مرزا په همدې کوټګۍ کې ناسته پاسته کوله.

یو ځل د روژې میاشت وه، د غرمې له خوا مرزا له خپلو ملګرو سره په دې کوټګۍ کې ناست وو او د چوسر (شطرنج ډوله) لوبه او تفریح یې کوله. په دې وخت کې مفتي صدرالدین خان آزرده راغی. مفتي صاحب چې په کوټګۍ کې د لوبو او ساتېرویو صحنه ولیده، نو مرزا ته یې وویل: مونږ په حدیث کې لوستي و چې د روژې په میاشت کې شیطانان تړل کېږي. نن ورځ مې د دې حدیث په صحت باندې شک پیدا شو.

مرزا غالب سمدستي ورغبرګه کړه: مولانا! حدیث بیخي صحیح دی. خبره دا ده، چې شیطانان چې چېرته تړل کېږي، هغه همدا کوټګۍ ده.»

له deenodanish.com څخه ښکته شوی Deen-o-Danish

د پند خبرې

- ✓ روغ انسان احساسات شاته غورځوي او خپلې ستونزې د ریاضیکي سوالونو غوندې حلوي.
- ✓ یوه سیاستمدار د کیمیا لټوونکي ته وویل «د فولادو د سرو زرو کولو تر ټولو اسانه او بریالۍ لاره دا ده، چې فولادو ته د سرو زرو رنګ ورکړه.»
- ✓ ملک مایارام له غور او فکر پرته خپل زړه درکولی شي، خو چې پور درکوي، نو ښه په غور او فکر به یې درکوي.
- ✓ داسې ماهیان هم شته، چې یوازې په چټلو اوبو کې ژوند کوي.
- ✓ متعصب انسان په خپل ذهن کې یوه دنیا جوړه کړې وي، د ورځې په رڼا کې مخامخ غر نه وینې او د هغه له وجود نه انکاري وي.
- ✓ د ګاندي تر ټولو لویه خوبي دا وه، چې جذباتي وینا یې نه شوی کولی.
- ✓ د انسان فطرت افسانې خوښوي. او له حقیقت نه هم ډېر ژر افسانه جوړوي.
- ✓ له ناچارۍ نه انسان مظلوم و. خو چې فرصت په لاس ورغی، ظالم شو.

سوال او ځواب

سوال: ډېر خلک د جمعې په ورځ سوره کهف تلاوت کوي او ډېر زیات ثواب یې یادوي، په دې اړه ستاسې نظر څه دی؟

ځواب: په ګڼو روایتونو کې د جمعې په ورځ د سوره کهف د تلاوت فضیلت بیان شوی دی. خو دا ټول روایتونه ضعیف دي، قوي روایت یوازې هغه دی، چې احمد او مسلم له قتاده نه رانقل کړی دی: «**من حفظ عشر آیات من اول سورة الکهف عصم من الدجال**» یانې چا چې د سوره کهف لومړني لس آیتونه حفظ کړل، نو له دجال نه یې ځان وژغوره.

په دې روایت کې نه د «تلاوت» یادونه شته او د نه د جمعې د ورځې. یوازې دومره ویل شوي دي، چې د سوره کهف په لومړنیو آیتونو کې چې کومې لارښوونې راغلې دي، یو مسلمان دې هماغه په ذهن کې ونیسي او په ژوند کې دې یې عملي کړي، نو دغه کس به د دجال د راتلو په زمانه کې له فتنې نه خوندي وي.

اوس د سوره کهف لومړنیو لسو آیتونو ته راشئ. چې غور وکړو، نو دوه نمونې په لاس راځي. یوه د نبي کریم ص اسوه ده، چې د خدای پرستې په لور د خلکو د دعوتولو په هڅه کې د خپل ځان وژونکی و (کهف: ٦) بله له پیغمبر علیه السلام نه مخکې د ځینو نېکو ځوانانو (اصحاب کهف) اسوه ده، کله یې د خلکو په منځ کې خپل دین په خطر کې ولیده، نو له کلي ووتل او یوه غار ته یې پناه یووړه. (کهف: ١٠)

نو د سوره کهف د ابتدایي لسو آیتونو درس دا دی، چې کله په ځمکه باندې د فتنې وزرې وغوړېږي او د خدای سرغړونه شروع شي، نو د ایمان خاوندان دوه لارې لري. یوه دا چې غافلو او سرکښو خلکو ته د الله تعالی پیغام ورسوي او په دې کار کې خپل ټول ځواک او قوت ولګوي. بله دا چې که یې ولیدل، چې اوس خبره دې ځای ته رسېدلې ده، چې د نورو د اصلاح په ځای به مو خپل ځان په ازمایښت کې اچولی وي، نو په داسې حالت کې پکار ده، چې خپل ځان له عامو خلکو بېل کړي او یوې ګوښې ته پناه یوسي او د ژوند پاتې ورځې همالته تېرې کړي. – لومړنی حالت د اقدام دی، او دوهم حالت د خوندیتوب.

له deenodanish.com څخه ښکته شوی Deen-o-Danish